

ډالۍ

هغه ښاغلو پښتنو ډاکټرانو ته ډالۍ کووم، چې د پښتو ژبې د پراختیا او خپرې لپاره کار کوي.
او خپله ملي او مورنۍ ژبه پر نړیوالو ورپېژني.

رنځپوهه تسلیمه کاکړ

Ketabton.com

ستاينه

په دې وروستيو کلونو کې په هيواد کې د علم او پوهې په برخه کې ډېر پرمختگونه شوي

يو شمېر خصوصي روغتونونه او علمي ادارې جوړې شوي دي.

او د زده کړيالانو شمېر او علاقه د علم او پوهې سره ډېره شوي

اړينه ده چې د لوړو زده کړو کميت او کيفيت ته پوره توجه وشي

چې علمي اثارو ته بايد توجه وشي چاپ او ژباړې وشي او رنځپوهان اثار وليکې او چاپ يې کړي

دا کتاب په پښتو ملي ژبه د رنځپوهه تسليمه کاکړ لخوا ژباړل شوې او ترتيب شوي

او ډېر زيار يې گاللی ترڅو زموږ درانه مسلکي کسان ترې گټه پورته کړي

اغلي رنځپوهه تسليمه کاکړ ته دډېرو برياوو په هيله

په درنښت

رنځپوه عبداللطيف (قريشي)

د پیل خبرې

د لوی څښتن تعالی څخه ډېر خوشحاله یو چې د التراسونډ کتاب مو په پښتوملي ژبه وژباړه ترتیب او منظم مو کړ ترڅو مسلکې کسان ترې پوره استفاده وکړي دا چې التراسونډ د گېډې حوصلې اونسايې ولادی ناروغۍ و په تشخیص او تداوي کې ترې استفاده کېږي ددې معاینې ارزښت دادی چې ناروغ ته کوم خطر نه پېښوي او دنورو معایناتولکه رادیولوژی، MRI , CT Scan څخه ارزانه پریوزی التراسونډ د گېډې، حوصلې، نسايې ولادی د سطحې ارگانونو او د رگونو ناروغیو په تداوي او تشخیص کې په روټین ډول کارول کېږي په دې کتاب کې هڅه شوې ده چې ساده پښتو ملي ژبه وکارول شي ترڅو رنځپوهان او هم مسلکي ترېنه کټه واخلې کتاب کله هم له تیروتنو او نیمگړتیاوو څخه خالي نه وي بیا هم په بڅښنې سره د ښاغلي رنځپوه عبدالغفار کاکړ او رنځپوه عبداللطیف قریشي څخه منندوي یو چې ددې کتاب په چمتو کولو کې د رنځپوهه تسلیمه کاکړ سره زیار ایستلی د لوی څښتن څخه ورته د لادېرو بریاوو په هیله

په درنښت

رنځپوهه تسلیمه کاکړ

بسم الله الرحمن الرحيم

التراسونډ

غږ (sound):

پېژندنه: غږ د یوې خپې څخه عبارت دی چې د مستقیم حرکت د ځانگړتیاو لرونکی وي. له یوې نقطې څخه بلې نقطې ته د یوې غږیزې خپې د حرکت په مهال د مالیکولر دینسټۍ، حرارات او فشار او ځینی نورو بدلونو له کبله دنوموړې خپې په تیزوالي کې بدلون منځ ته راځي.

د غږ نېټه:

غږ نېټه یا واحد Hz دی چې عبارت دی د یوې پوره خپې د تکمېل څخه په یوه ثانیه کې دی.

$$1 \text{ hertz} = 1 \text{ cycle / s}$$

فریکوینسي:

عبارت دی له دسایکلونو شمېر په یوه ثانیه کې

$$\text{No of cycle / sec} = \text{frequency}$$

د غږ ډولونه:

- 1 - Audible sound: داوړیدو قابلیت لري. او فریکوینسي یې 20hz-20000hz پوري وي.
- 2 - Infra sound: هغه غږ چې فریکوینسي د 20hz څخه ټیټ وي.
- 3 - Supra sound: چې فریکوینسي یې د 20000 hz څخه ډېر وي.
- 4 - Ultra sound: چې فریکوینسي یې د 1million hz څخه ډیر وي.

التراسونډ :

التراسونډ مانا لور او سونډ مانا غږ نو وايو چې التراسونډ دغږونو څيړنې ته وايي، التراسونډ يوه پروسه ده چې په هغه کې لورې فريکوينسي څپې استعمالېږي تر څو د انسان د بدن داخلي غړي وکتل شي. ویلی شو چې التراسونډ د 1mega hz فريکوينسي څخه ډېر فعالیت لري..

التراسونډ په دوه ډوله دی :

-1 Diagnostic ultra sound

-2 Therapeutic ultra sound

یادښت : د انسانانو غږ داوړیدو وړوي چې دښځینو غږ د ۳۰۰ هارټز څخه لوړوي او نارینو غږ د ۱۵۰- تر ۲۰۰ هارټز پورې وي.

: Ultrasound

الترامانا لور او سونډ مانا غږ نو ویلی شو چې التراسونډ دغږونو یا د صوتي موجونو څيړنې ته وايي. او التراسونډ هغه اهتزاز يانې غږ ته وايي چې د کوم یو فريکوينسي د یو مېگا هارټز څخه لوړه وي.

: Other definition

التراسونډ يوه پروسه ده چې په هغه کې لورې فريکوينسي اهتزازات استعمالېږي ترڅو د انسان د بدن داخلي غړي وکتل شي. Wave : دا د انرژي نبض ته وايي.

Parts of ultrasound

۱۵ مختلفې برخې لري چې په لاندې ډول دي :

۱- د التراسونډ ماشین

۲- پروب

۳- جیل

۴- دستګښي

۵- مونیتور

۶- دمعاینې میز

۷- کمپیوټر

۸- پرنټر

۱- د التراسونډ ماشین :

دا یو ماشین دی چې د تشخیص دموخي لپاره د التراسونډ موجودو

د څپرني لپاره جوړ شوې دی.

۲- پروب:

دایوه اله ده چې د التراسونډ موجوده انتقالوي او بیر ته یې اخلي.

۳- مانیتور :

د التراسونډ د ماشین کار مونډر ته روښانه کوي لکه ویدیوګانې او عکسونه

اونو ر مونډر ته راښايي.

۴- دستګښي :

دانتاناتو دمخنيوي لپاره یې کاروو.

۵- دمعاینې میز : دناروغ دځملاستلو دپاره یې کاروو.

6- کمپیوتر :

دا یو برقي او محاسبوي ماشین دی.

۷- پرنتر :

د التراسونډ ډراپور د صفحې د چاپولو لپاره یې کاروو.

۸- جیل :

د پوستکې او پروب ترمنځ هوا له منځه وړی.

التراسونډ استعمال :

التراسونډ ددوو موخو لپاره استعمالیږي:

Diagnostic :1

Therapeutic :2

۱- تشخیصې برخه :

دگېډې معاینات :

- داسې دردونه چې کلینکي منظره یې نا مالومه وي.
- دگېډې د اېسپگانو د امکان په صورت کې.
- نامالومه بطني کتلې.
- دگېډې دکتلاتو موجودیت.
- دگېډې د تروما گانو په صورت کې.

د حوصلې معاینات :

- دردناکه ادرار، د ادرارو ډېروالی، وینه لرونکې ادرار، دادرار بندش او تکراري انتانات.
- د حوصلې دردونه او کتلې.

- غیر نارمل مهبلې افرازات او خونريزي.
- دمېاشتنې عادت بنديدل، داخل رحمې مواد او بې اولادي.
- دداخل رحمې حاملگې دليدولو لپاره.
- ديو يا ډېر جنين د ليدلو لپاره چې څو جنينه دي.
- سقط لپاره.
- دجنين د اېنارمليټۍ د پوهيدو لپاره.
- دملانې يا پلاسنتا دموقعيت د مالومولو لپاره.
- امېنوتيک مايع د اندازه کولو لپاره.
- د جنين وضعيت د مالومولو لپاره.

۲- د التراسونډ د تداوي موخه :

- د بایوپسي دلارېښوونې لپاره.
- لکه: د ځگر، سیدي، پروستات او داخل بطني اېسې گانو
- د دريناژ لپاره کارول کېږي.

د التراسونډ ځانگړتياوې :

- ❖ دا موجونه په مستقيم ډول سره تیرېږي.
- ❖ دا موجونه په هوا او خلا کې نه تیرېږي.
- ❖ دا موجونه په نیمه توگه د نرمو شيانو څخه تیرېږي.
- ❖ دا موجونه د کلکو شيانوڅخه نه تیرېږي.
- ❖ دا موجونه د مايعاتو څخه په پوره توگه تیرېږي.

د التراسونډ استعمالیدونکې اصطلاحات :

ECHOGENIC : هغه غږي چې سپین خیال ورکوي

ECHOGENICITY : د غږي قابلیت ته وایي چې سپین خیال ورکوي

:HYPER ECHOEC

کله چې موجوده د دسختو شیانو څخه نشي تیریدای ټکر کوي او بیرته التراسونډ ماشین ته راځي او سپین خیال ورکوي.

:HYPO ECHOEC

کله چې موجوده د نرمو شیانو څخه تیریدي نیم تیریدي او نیم ټکر کوي او بیرته التراسونډ ماشین ته راځي چې نیم تور او نیم سپین خیال ورکوي.

:Anechoec

کله چې موجوده دمایعاتو څخه تیریدي نو پوره ورڅخه تیریدي چې تور خیال ورکوي.

:Isoechoic

هغه غږي چې ددواړو ترمنځ توپیر نه وي.

:Homogenous

هغه غږي چې ټول یو رنگه خیال ورکوي لکه ځگر.

Heterogenous: هغه عکس چې په ټولو ځایونو کې یو شان نه وي لکه فایبروما.

:Accusting shadow

هغه توری ساحې ته وایي چې د التراسونډ پواسطه د سختو شیانو شاته جوړېږي.

:Inter face

د دوو غړو تر منځ سرحد ته ویل کېږي.

:Artifact

د اړه عکس کې بدلون دی کوم چې بیا وروسته حقیقي عکس کې نه وي د اکېدای شي په عکس کې د تخنیکي ستونزې له امله وي.

:Sound waves

د امېخانیکي موجونه دي.

د صوتي موجونو فریکوینسي د 20-20000 هارټز پورې دی.

فریکوینسي: د موجونو شمېر ته فریکوینسي وایي.

د صوتي موجو ډولونه

صوتي موجونه په دوه ډوله دي

لومړی: مېخانیکي موجونه.

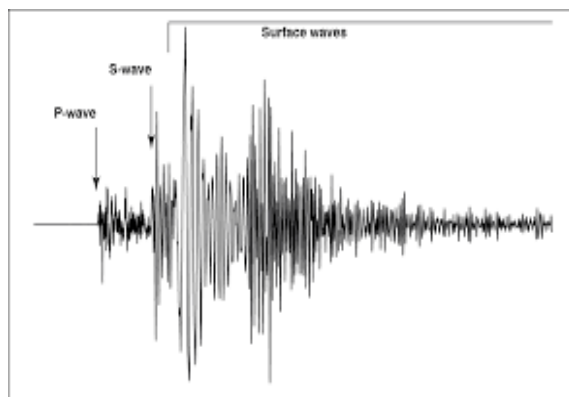
دویم: الکترومقناطیسي موجونه.

مېخانیکي موجونه په دری ډوله دي.

لومړی - سمندريز موجونه دویم - سندیز موجونه دریم - د غږ موجونه.

الکترومقناطیسي موجونه هم په دری ډوله دي.

لومړی - رادیويي خپې دویم - د رڼا خپې دریم - د ایکس خپې.

د پروب فریکوینسي :

پروبونه په مختلفو فریکوینسيانو شتون لري
 د فریکوینسي اندازه کول : فریکوینسي په هارټز اندازه کېږي.
 حامله او چاقود لپاره : ۲ مېگا هارټزه استعمال وو.
 روټین کېدې لپاره : ۵، ۳ مېگا هارټزه استعمال وو.
 د ماشومانو لپاره : ۵ مېگا هارټزه استعمال وو.
 دسترگو لپاره : ۱۰ مېگا هارټزه استعمال وو.
 کوچنی برخې : ۷ مېگا هارټزه استعمال وو.

غږ: مانا اهتزاز چې درې برخې لري :

۱- داوړیدو وړ غږ :

چې فریکوینسي یې د ۲۰-۲۰۰۰۰ پورې وي.

۲- لوړ غږ :

چې فریکوینسي یې د ۲۰۰۰۰ هارټزه لوړه وي.

۳- انفر غږ :

چې فریکوینسي یې د ۲۰ هارټزه ښکته وي.

:Sonogram

د التراسونډ د ماشين عکس ته سونو گرام وايي.

:Sonography

هغه پروسه ده چې د هغې په جريان کې عکس د التراسونډ ماشين په واسطه توليديږي.

دی پروسې ته سونو گرافي وايي.

:Sonographer

هغه کس ته وايي چې التراسونډ اجرا کوي.

د پروب ډولونه:

Abdominal or convex probe - 1

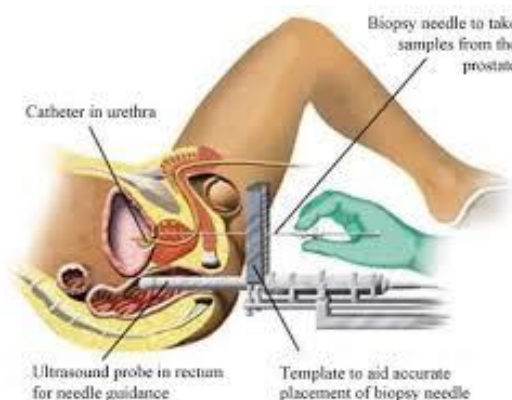
دی ته سطحی پروب هم وایي:

دا دگېډې د غړو د معاینې لپاره استعمالیږي او یا هغه غړو د معاینې لپاره کوم چې په سطحی ډول په گیده کې پراته دي لکه ځگر، پښتورگی او داسې نور.....

Trans rectal probe - 2

دا پروب د ریکتوم د لارې د نارینه جنسي غړو د معاینې لپاره استعمالیږي.
لکه: پروستات.

trans vaginal probe - 3

دا پروب د مهبل له لارې د بنځینه جنسي غړو د معاینې لپاره استعمالیږي.
لکه رحم، تخمدان او داسې نور.....

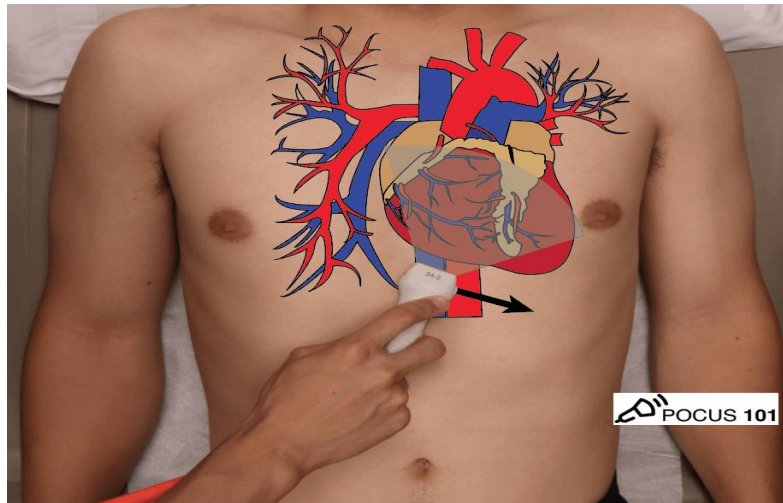
Liner probe - 4

دا لوړه فریکوینسي لرونکې پروب دی.
کوم چې د کوچنیو غړو د معاینې لپاره استعمالیږي.
لکه تایراید او سیدی او داسې نور...

cardiac probe -5

دا پروب د زړه د معاینې لپاره استعمالیږي
لکه دهلیزونه، بطينات او داسې نور...

Esophageal probe -6

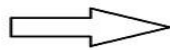
دا پروب د مری، معدې او داسې نور... معایناتو لپاره استعمالیږي

Anatomic position

کله چې یوکس مخامخ ولاړ وي او دواړه لاسونه مخې ته وي او دواړه پښې یې یو ځای وي.

دې وضعیت ته اناتومیک وضعیت وایي.

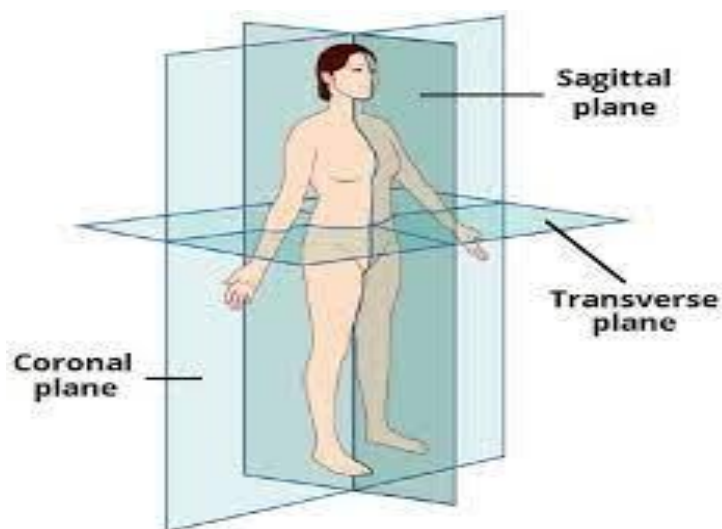
The Anatomical Position

د اناتوميک وضعیت ډولونه:

Transvers plane

په دې پلان کې مونږ د انسان بدن په پورته او ښکته برخو ویشو.

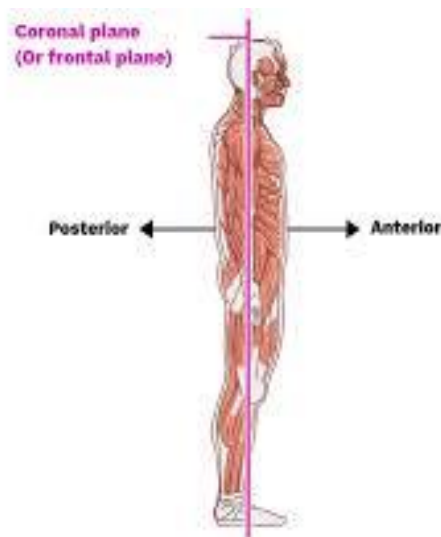
sagittal plane or medial sagittal plane

په دې پلان کې مونږ د انسان بدن په ښي او کيڼ برخو ویشو.

coronal plane

په دې پلان کې دانسان بدن په مخ او شا برخو ویشو.

د التراسونډ د معایناتو مختلف ډولونه:

- د گېډې معاینه: د گېډې د غړو التراسونډ کولو ته وايي لکه ځگر
- صدري معاینه: د تشي د برخو التراسونډ کولو ته وايي لکه سږي
- د حوصلې معاینه: د حوصلې د ناحیې التراسونډ کولو ته وايي لکه رحم
- ولادي معاینه: په دې معاینه کې د جنین او حاملگې التراسونډ ته وايي
- دريکتوم معاینه: په دې معاینه د نارینو د جنسي غړو التراسونډ کېږي لکه

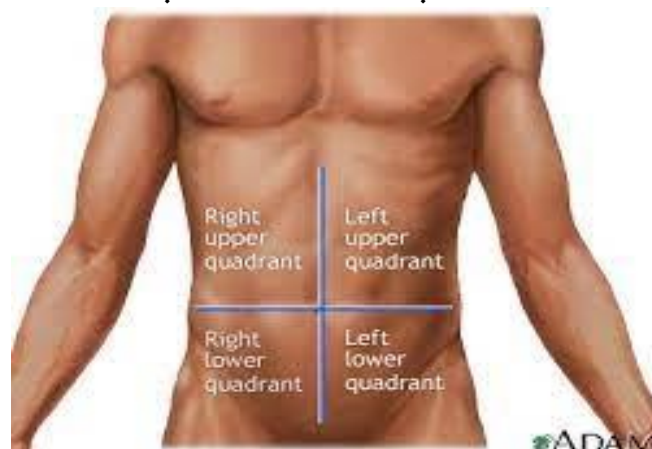
پروستات

- د ماشومانو معاینه: په دې معاینه کې ماشومان معاینه کېږي
- د کوچنیو غړو معاینه: د بدن د واړو غړو التراسونډ ته وايي لکه تایراید

د ګېډې التراسونډ :

د هغه غړو التراسونډ کولو ته وايي چې د ګېډې په جوف کې موقیعت لري..
لکه ځکر، تريخی او پښتورګي او نور...

د ګېډې اناتوميک څلور برخې

د ګېډې اناتوميک نهه برخې

هغه اورگانونه چې په ښي هايپو کاندريم ساحه کې دي :

ځگر: ځگر د بدن يوه غټه غده ده او د هضمي سيستم يوه برخه هم ده.

موقعيت: دگېډې د جوف په پورتنۍ برخه کې دمعدې ، کولمو او ښي پښتورگي له پاسه او د ديافراگم لاندې پروت دی.

شکل: يو مخروطي شکل لري..

دندي: ځگر زهري مواد په غير زهري موادو بدلوي او صفرا افرازوي او ذخيره کوي.

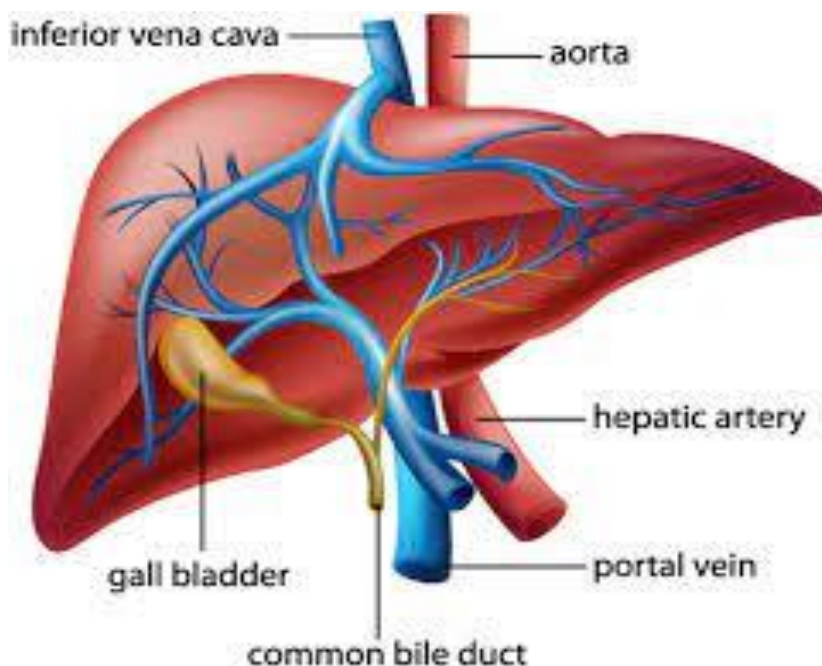
د آر، بی ، سی د جوړښت وظيفه او د هضمېت دنده هم لري..

لوبونه: ځگر دوه لوبه لري. ښي او کيڼ او هر يو د زرگونو لوبيول نه جوړشوي دی.

اندازه: د ۱۳- ۱۸ سانتي مترو پورې اوږوالې لري. او ۱۲۰۰ نه تر ۱۵۰۰ گرامه وزن لري..

د ځگر رگونه: درې ډوله رگونه لري.

۱: هيپاتيک وين ۲: پورتل وين ۳: هيپاتيک ارتري

د ځگر د معاینې تخنیک :

لومړی: ناروغ باید ستون ستاغ پروت وي.

دویم: ناروغ باید ژوره ساه واخلي.

دریم: ځگر د پښتو لاندې د پښتو په منځ کې او دښي اوږې ښکتنۍ برخه کې وکتل شي .

څلورم: ناروغ دواړه لاسونه د سر لاندې باید کېږدي.

د ځگر خیال :

:sub costal view

کله چې ځگر د پوښتو لاندې برخه کې وکتل شي

:inter costal view

کله چې ځگر د پوښتو په منځنۍ برخه کې وکتل شي

:mid calaviular view

کله چې ځگر د ښي لاس ښکتنۍ برخه کې وکتل شي

ځانګړتیاوې :

❖ ټول رګونه په نارمل ځگر کې ښکاري

❖ د ځگر دیوالونه سپین ښکاري

❖ دځگر اندازه د ۱۳-۱۷ سانتي مترو پورې دی

❖ د ځگر څنډې نرم او نرۍ وي

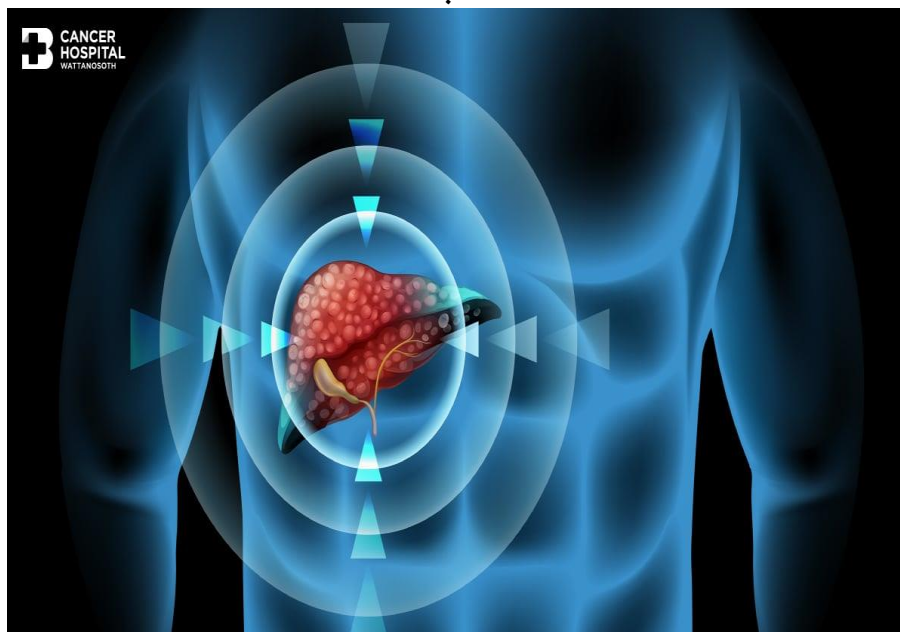
❖ دځگر ورید او پورتال وین یوه سه پایه جوړوي

❖ ۵، ۳ مېگا هارټز پړوب څخه کار اخستل کېږي

❖ ځگر یو متجانس جوړښت لري.

❖ سیسټک ډکټ په نارمل ځگر کې نه ښکاري

❖ ایکوجنیسټي د ځگر یو بلانس کې وي

:Fatty liver

د شحمیاتو تولیدل د ځگر په حجراتو کې د شحمې ځگر په نوم یادېږي.

د شحمې ځگر علتونه :

- سگرټ څکول
- الکول استعمالول
- چاغوالی
- دواگانې

ځانګړتیاوې :

✓ د ځگر ایکوجنیسټي زیات شوي وي

✓ دځگر اندازه زیات شوي وي

- ✓ د ځگر رگونه په سم ډول نه ښکاري
- ✓ ځگر کې سپین ټکي لیدل کېږي
- ✓ د ځگر دیوالونه کم شوي وي
- ✓ د ځگر اندازه په درجو سره کېږي (شدید، متوسط او لږ)

:Congested liver

کله چې ځگر باندې بوچ وي کانجسټید ځگر ورته ویل کېږي

علتونه:

- د وینې د فشار لوړوالی
- د ځگر ناروغی
- د زړه ناروغی

ځانگړتیاوې:

- ❖ دځگر ایکوجنیسیټي سمه پاتې کېږي
- ❖ دځگر اندازه وړوکې کېږي
- ❖ پورټال وریدونه پراخوالی مومي
- ❖ دځگر سرحد پکې لږ شوي وي
- ❖ ټول رگونه یوبل سره نښتي وي
- ❖ عکس به غیر متجانس وي

Hepatomegaly:

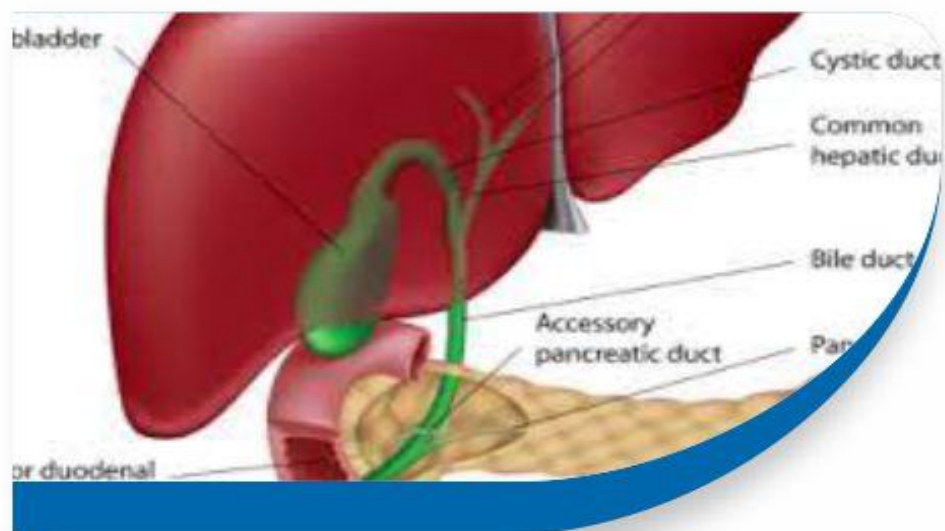
کله چې د ځگر اندازه غټه شي هيپاتو مېگالي نومېږي.

علتونه:

۱: انتانات ۲: دزړه ناروغي ۳: التهابي ناروغي

ځانگړتياوې:

- ❖ د ځگر ټول رگونه پکې ښکاري
- ❖ د ځگر اندازه غټه وي
- ❖ د ځگر سرحدونه پکې پېروي
- ❖ کله چې پروب په ښي هايپو کانډريم کې کېښودل شي سم دلاسه ځگر کتل کېږي

Hepatic cyst

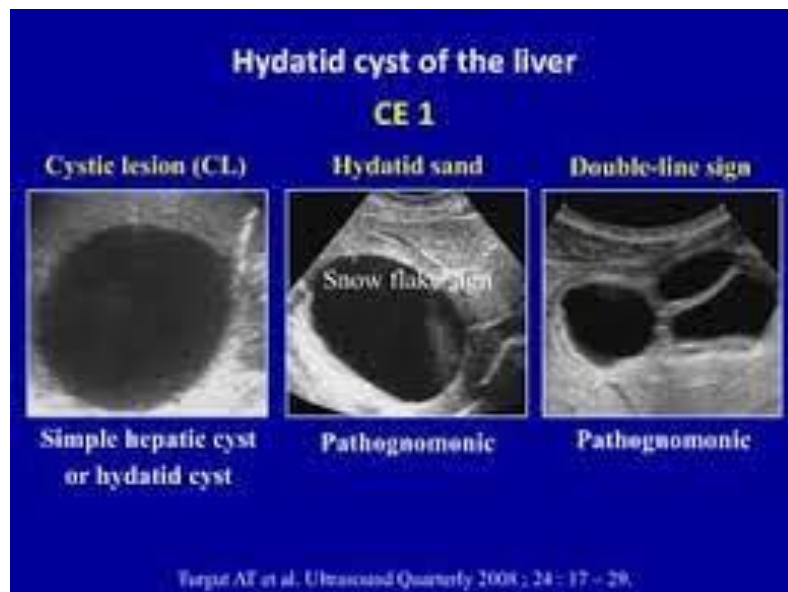
په يو نړۍ غشا کې د مايعاتو توليدلو ته سيست وايي.

علتونه :

۱: انتانات ۲: ضربه يا ترضيض ۳: ولادي

ځانگړتياوې :

- ❖ سيستونه يو يا ډېر کېدلای شي
- ❖ دسيست شکل دايريوي يا بيضوي وي
- ❖ د ځگر هره برخه کې منځ ته راتلای شي
- ❖ دسيست ديوالونه نرم، نړۍ او سپين وي
- ❖ دسيست منځ تک تور وي
- ❖ دسيست اندازه گيرې د جمعې علامې يا چلپه مېتود باندې کوو
- ❖ داسېست ډېر ښه ښکاري

دځگر دسیستونو ډولونه :

- ۱: ساده سیستونه ۲: متعدد سیستونه ۳: هایډیاتیکی سیست
- ۴: داوبو سیستونه ۵: احتقانی سیستونه ۶: د شگو پشان سیستونه

ځانگړتیاوې :

- ❖ سیستونه دایروي یا بیضوي کېدای شي
- ❖ دوه یا ډیر کېدای شي
- ❖ یو بل سره نښتي وي
- ❖ دغړو هره برخه کې پیدا کېدای شي
- ❖ ډېر ښه ښکاري
- ❖ دیوالونه یې کله کله غیر منظم وي
- ❖ سپین ټکي پکې ښکاري

:Liver abcess

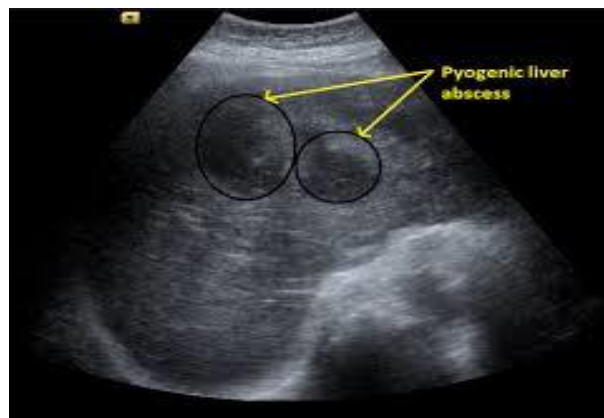
د زوو ټولیدو ته اېسې وایي
علتونه :

- ۱: دوینې انتانات ۲: بطني انتانات لکه د اپندکس په التهاب کې ۳: ترضیض

ځانگړتیاوې :

- ❖ دایروي یا غیر منظمه ښه لري.
- ❖ دیوالونه یې کېدای شي غیر منظم وي
- ❖ د اېسې منځ تور ښکاري
- ❖ ښه نه ښکاري

❖ کله کله سپين ټکي په ديوالونو کې ښکاري

:Hepatitis

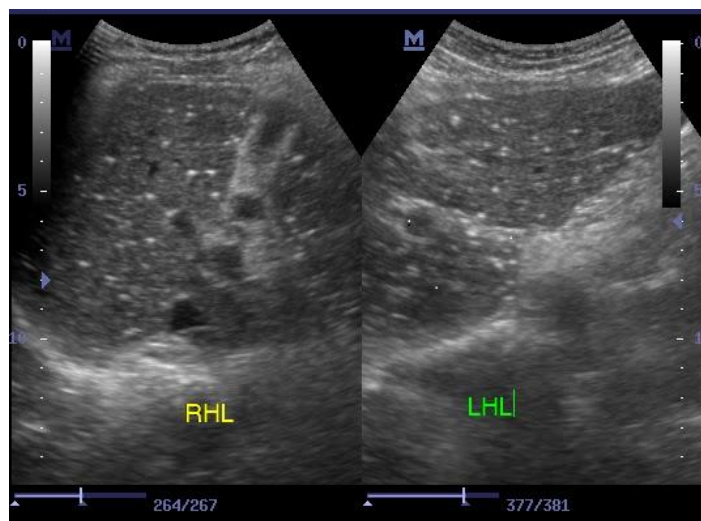
دځگر التهابي کېدو ته وايي

علتونه:

۱: الکول څکل ۲: زهرجن مواد ۳: دواگانې ۴: ناروغۍ

ځانگړتياوې:

- ❖ واضح ډول رگونه ښکاري
- ❖ توری غټیږي
- ❖ پورټال وین داخلیدل زیاتیري
- ❖ دځگر ديوالونه غټیږي او پیروالې پیداکوي

Hepato cellular carcinoma

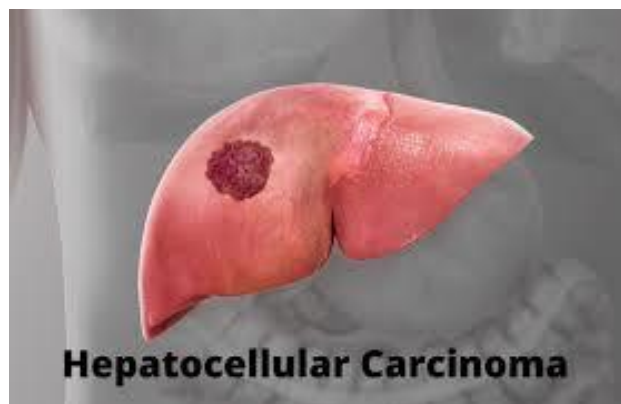
دځگر غیر نارمل ودې ته ویل کېږي

علتونه:

۱: تومورونه ۲: سرطان ۳: د وینې ناروغۍ

ځانګړتیاوې:

- ❖ ددې شکل دایروي یا غیر منظم وي
- ❖ دا ډېر ښه نه ښکاري ځکه چې دیوالونه یې نه ښکاري
- ❖ دسرطان داخل خړ وي

:Heamatomma

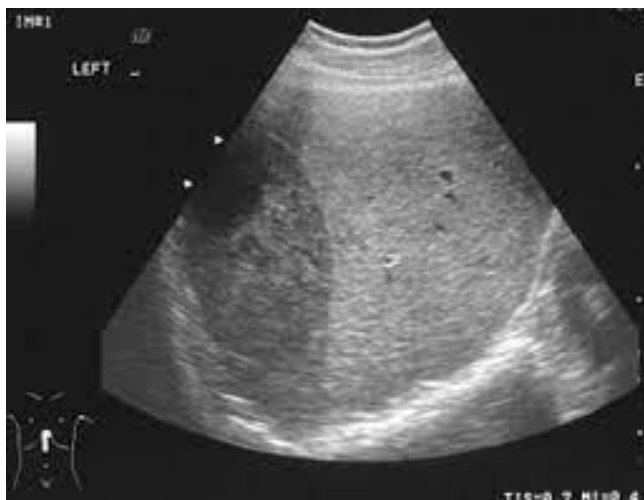
دا دویڼې تولیدلو ته وايي

علتونه:

۱: دځگر ناروغۍ ۲: ضربه او دویڼې درگونو ناروغۍ

ځانګړتیاوې:

- ❖ دا پېر دیوال لري.
- ❖ ښه ښکاري
- ❖ په اول کې سپین وي خو وروسته څر او بیا ټک تور وي

:Liver cirrhosis

دځگر دحجراتو غیر نارمل تغیراتو ته وايي

علتونه:

۱: دځګرناروغۍ ۲: الکول ۳: سرطان

ځانګړتیاوې:

- ❖ د ځګر ایکوجنیستی خرابه شوي وي
- ❖ د ځګر سرحدونه لږ او نرم شوي وي
- ❖ د ځګر جوړښت غیر متجانس وي
- ❖ ځګر اندازه لږه او وږه شوي وي
- ❖ د ځګر پارانشیم خرابه شوي وي
- ❖ ټول رګونه پکې ښکاري

:Gall bladder

عبارت د یوې کڅوړې څخه دی او د هضمي سیستم یوه برخه ده
موقعیت: د ځګر خوشي مخ ته پروت دی
شکل: دهګۍ پشان یا بیضوي شکل لري.
دنده: صفرا ذخیره او مخاط افرازوي او صفرا غلیظه کوي

برخې: درې برخې لري:

اول: سر .

دویم: غاړه.

دریم: جسم.

دغاړې په برخه یو ډکټ موجود دی چې دې ته سیسټیک ډکټ وايي

اندازه: د تریخی اندازه ۵ نه تر ۱۰ سانتي مترو پورې دی

او ۲، ۵ نه تر ۵ سانتي متره عرض لري. او د دیوال پیروالی یې د ۳ نه تر ۵ ملي متره

پوري وي.

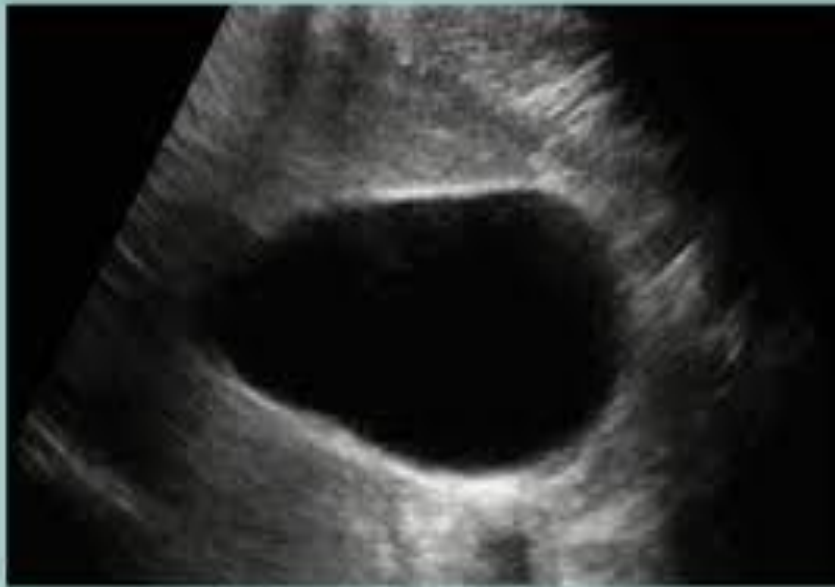
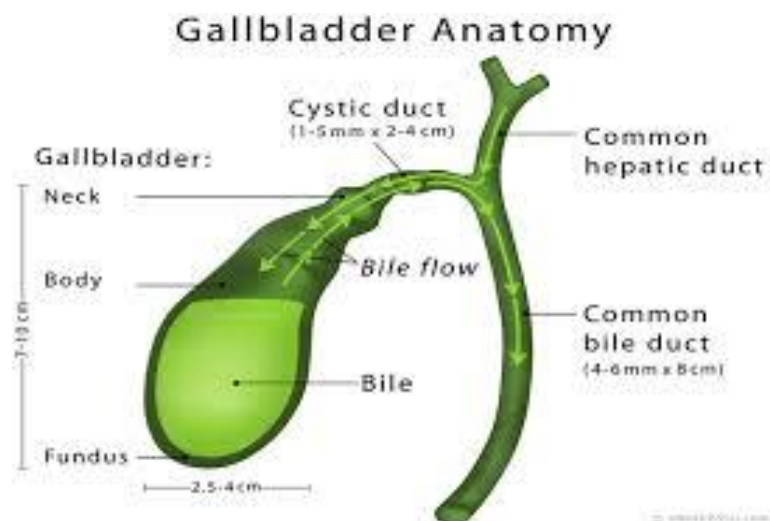

Fig. 1: A normal gallbladder with a thin wall and empty lumen.

د تريخی د معاینې تخنیک:

- تريخی په ډکه معده نه ښکاري
- ناروغ د ۸ ساعتونو لپاره په زهاره وي
- ناروغ بايد ژوره ساه واخلي
- ناروغ بايد ستون ستاغ پروت وي
- ۳، ۵ مېگا هارترزه پروب څخه کار واخستل شي
- جيل بايد په ډېره اندازه استعمال شي
- دمايعاتو اخستل د تريخی په کتلو کې مداخله کوي
- تريخی د پښتنيو ترمنځ او د پښتنيو تر لاندې کتلای شو
- تريخی بايد د ځگر د دواړو لوبونو تر منځ وکتل شي

د تريخی نارمل خيال په التراسونډ کې:

- ✓ ۱۰ به د ځگر په منځ کې وي
- ✓ د تريخی ديوال به نرم، نری او سپين به وي
- ✓ د تريخی منځ به تور وي
- ✓ دايريوي يا بيضوي شکل لري.
- ✓ د تريخی اندازه به ۱۰ سانتي متره اوږدوالې او ۲، ۵ نه تر ۵ سانتي متره عرض ولري.
- ✓ سيستک ډکټ په نارمل تريخی کې نه ښکاري

:Pathology

: Cholilithiasis

د تريخی تېرو ته وايي

: Types of stone in Gall blsdder

Cholistrol stones :۱

Pigmented stones :۲

Mixed stones :۳

ځانگړتياوې:

- ❖ دا حرکت کوونکې وي
- ❖ تېرې د تريخی په هر ځای کې پيدا کېدای شي
- ❖ تېرو ته کالکولی هم ویلی شوو
- (یوې تېرې ته کالکولس او ډېرو ته کالکولی وايو)
- ❖ تېرې یو یا ډېری وي
- ❖ تېرې سیوری تولیدوي
- ❖ که چېرې ډېری تېرې موجودی وي نو غټه یې اندازه کوو
- ❖ که چېرې تېرې د ۳ ملي متره واړه وي نو کانکریشن وايي

: Gall blader sludge

کله چې کلسیم بیلروبینیتد او کولسترول را ټول شي ورته د تريخی سلج وايي

علتونه:

۱: دسیستک ډکټ بندوالي ۲: تېرې ۳: د ځگر ناروغۍ

ځانگړتياوې:

- ❖ دا حرکت کوونکې وي
- ❖ د سلج منځ تور وي
- ❖ د تريڅې په غاړه کې وي
- ❖ د تريڅې سلج سيوري نه توليدوي
- ❖ دی سره تېره هم پيدا کېدای شي
- ❖ هغه ساحه چې اشغال کړی وي اندازه کوو

: Gall bladder wall thickness

کله چې د تريخی د دیوال اندازه پیر شي ورته وال تکنیس وايي.

علتونه:

۱: د تريخی تیرې

۲: کولیسیتاتس

ځانګړتیاوې:

❖ د تريخی دیوال غټ شوي وي

❖ د تريخی دیوال پنډ شوي وي

❖ د تريخی دیوال ډبل شوي وي

: Gall bladder polype

د تريخی د دیوال غیر نارمل ودې ته ویل کېږي.

علتونه:

۱: د تريخی تيرې

۲: انتانات

۳: د صفرا بندوالې

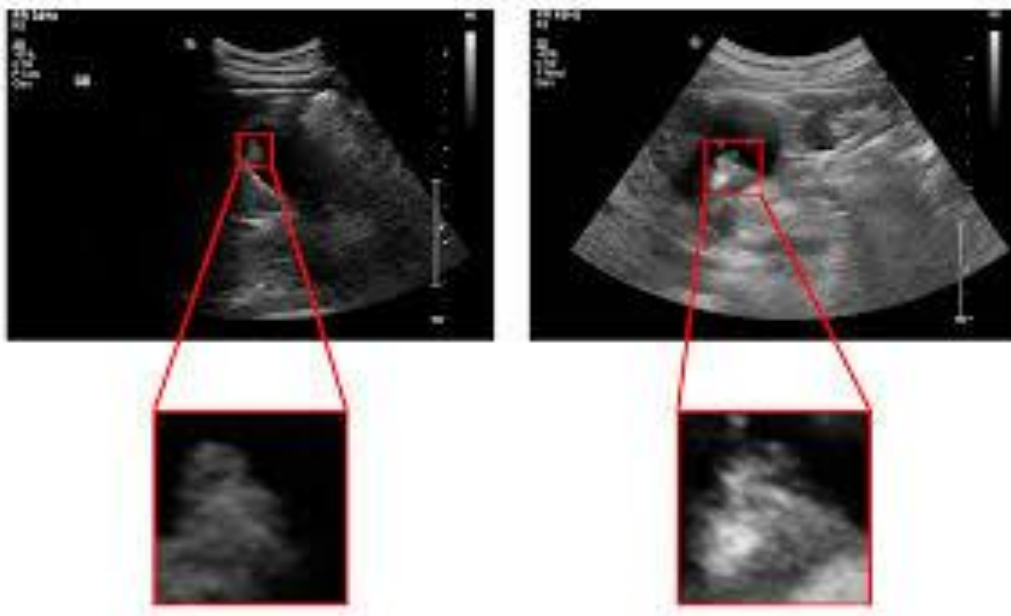
ځانگړتياوې:

❖ د دې منظره تکه سپينه وي

❖ پولپونه سيوری نه توليدوي

❖ داد تريخی په ديوال کې وي

❖ که چېرې ډېر پولپونه وي نو غټ يې اندازه کوو

: Cholecystitis

دسيستک ډکت التهاب ته ويل کېږي

علتونه:

۱: انتانات

۲: تروما

۳: اسکېمېا

۴: جراحي

۵: بندش

ځانگړتياوې:

- ❖ د تريخی اندازه به ډېره شوي وي
- ❖ د تريخی عرض به زياته شوي وي
- ❖ تېره هم موجوده وي
- ❖ سيستېک ډکټ به سپينه وي
- ❖ د تريخی ديوال به پنډ وي
- ❖ تېره به په سيستېک ډکټ کې موجوده وي

: Gall bladder carcinoma

د تريخی سرطان ته ويل کېږي

علتونه:

۱: د تريخی پخوانی ناروغی

۲: کولنجایټس

ځانګړتیاوې:

- ❖ د سرطان منځ تور وي
- ❖ د تريخی دیوال سره نښتې وي
- ❖ غیر منظم دیوال لري.
- ❖ د سیستیک ډکټ بندش هم کېدای شي شتون ولري.

: Kidney

پښتورگي :

په بدن کې دوه پښتورگي وجود لري. چې د بولي سیستم يوه برخه ده

موقعيت :

پښتورگي په ښي او کيڼ لومبر ناحیه کې موقعيت لري.

برخې :

Renal capsul ❖

Cortex ❖

Medullah ❖

Pyramids ❖

Major calyx ❖

Minor calyx ❖

Pelvis ❖

Sinus ❖

اندازه :

د دې اندازه د ۸ تر ۱۲ سانتي متره اوږدوالې او عرض يې ۴ نه تر ۶ سانتي

متره پورې دی

وزن :

په نارينو کې ۱۵۰ گرامه دی او ښځو کې ۱۳۵ گرامه وزن لري.

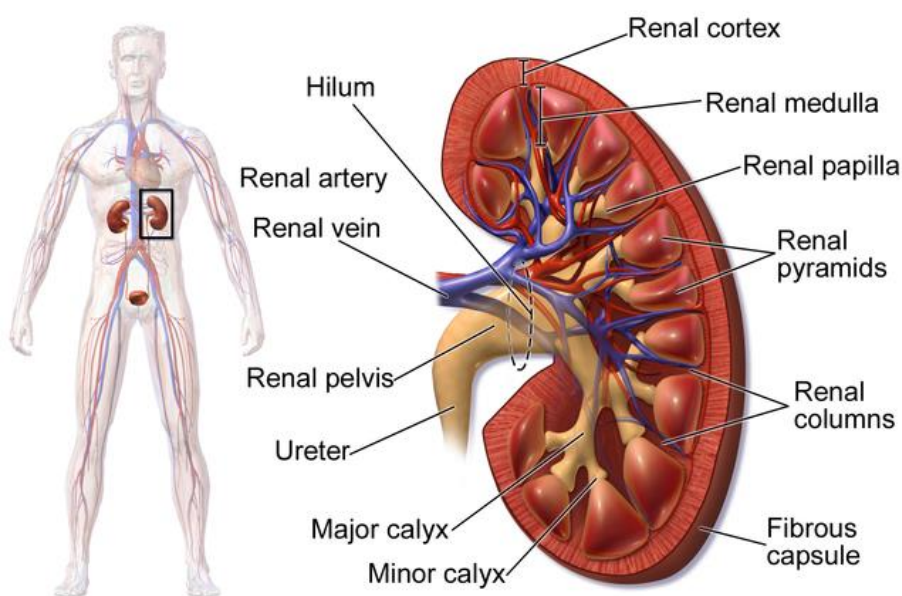
شکل :

د دې شکل د کرخي يا لوبيا په شان دی

دندې :

دندې په دې ډول دي

- ❖ فلتريشن
- ❖ منظم والی
- ❖ هورموني وظائف
- ❖ اطراحي وظائف او داسې نور...

Kidney Anatomy

د پښتورگي د معاینې تخنیک :

ناروغ باید په درې وضعیتونو وي او معاینه شي

۱: ستون ستاغ وضعیت ۲: یو اړخ وضعیت ۳: د شاتختي وضعیت

- ❖ ناروغ باید درې ۳ ګلاسه اوبه وڅکي
- ❖ دناروغ څخه وغوښتل شي تر څو خپله ګیډه وپړسوي
- ❖ پروب د لومبر په ناحیه کې کېښودل شي

په التراسونډ کې د پښتورگو خیال :

- ❖ پښتورگي د کپسول په شکل وي
- ❖ د پښتورگي اندازه ۸ نه تر ۱۲ سانتي متره پوري اوږد وي
- ❖ کارټکس يې ټک تور وي
- ❖ مېډولا او پارامېډونه ټک سپين وي
- ❖ پلويس په نارمل پښتورگي کې نه ښکاري
- ❖ حالب هم په نارمل پښتورگي کې نه ښکاري

: Renal stone

کله چې پښتورگو کې تېرې پيداشي دا اصطلاح استعمالېږي

علتونه :

- ۱: اوبو لږ اخستل
- ۲: بولي انتانات
- ۳: دکليسم دټوټه کېدو د پروسې ډېروالې

ځانگړتياوې

- ❖ داحرکت کوونکې وي
- ❖ تېرې د پښتورگي په هر ځای کې پيدا کېدای شي
- ❖ تېرو ته کالکولي هم وايي
- ❖ يوي تېرې ته کالکولس او ډېرو ته کالکولي وايي
- ❖ تېرې سپينې ښکاري
- ❖ تېرې يو يا ډېر وي
- ❖ تېرې سيوري توليدوي
- ❖ که چېرې ډېرې تېرې موجود وي نوغټ يې اندازه کېږي

- ❖ که چېرې تیرې له ۳ ملي متره وړې وي نو کانگریشن ورته ویل کېږي
- ❖ تیره د بندش سبب کېدای شي

د تېرو ډولونه :

- ۱: کولسترولي تیرې
- ۲: کلسیمي تیرې
- ۳: یوريک اسیدي تیرې
- ۴: اوگزالاتي تیرې

: Renal hydronephrosis

داوبو د تولیدو له سببه د نفرون التهاب ته ویل کېږي

علتونه :

- ۱: بندش
- ۲: بولي انتانات
- ۳: تروما يا ضربه

ځانگړتياوې :

- ❖ د هايډرونفروزس منځ تک تور وي
- ❖ هايډرونفروزس په درجو اندازه کېږي (لږ . متوسط . شديد)
- ❖ پارامېډونه او کاليسونه پراخه شوي وي
- ❖ کله کله د پښتورگي اندازه هم ورسره لوی شوي وي
- ❖ په شديدو حالاتو کې تور او سپين ساحې يو ځای کېږي او يوه غټه توره ساحه جوړوي
- ❖ د هايډونفروزس ديوالونه غير منظم وي

: Pyelo nephritis

دنفرون يا د پښتورگو التهاب ته ويل کېږي

علتونه :

- ۱: باکتریايي انتانات لکه یې کولی
- ۲: د شکرې ناروغۍ
- ۳: د بولي لاري انتانات

ځانګړتیاوې :

- ❖ د پښتورګې دمېډولا ایکوجنسیټی به ډېر شوي وي
- ❖ پلويس به پېر شوي وي
- ❖ د پښتورګو تیرې کېدای شي وي او یا نه وي
- ❖ بندش هم منځ ته راتلای شي

: Renal carcinoma

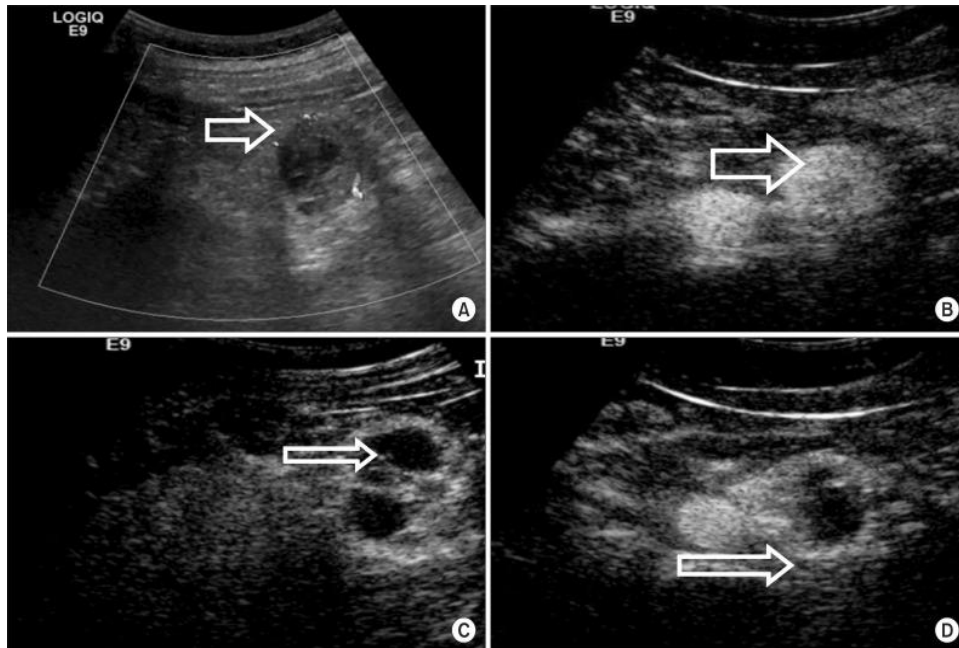
د پښتورګو د دیوال سرطان ته وایي

علتونه

- ۱: انتانات ۲: درملې ۳: د شکرې ناروغۍ

ځانگړتياوې :

- ❖ دكارسينوما منځ خړ وي
- ❖ غير منظم ديوال لري.
- ❖ دې سره تيرې هم منځ ته راتلې شي
- ❖ نورو غړو ته د انتشار مېلن لري.

: Renal abcess

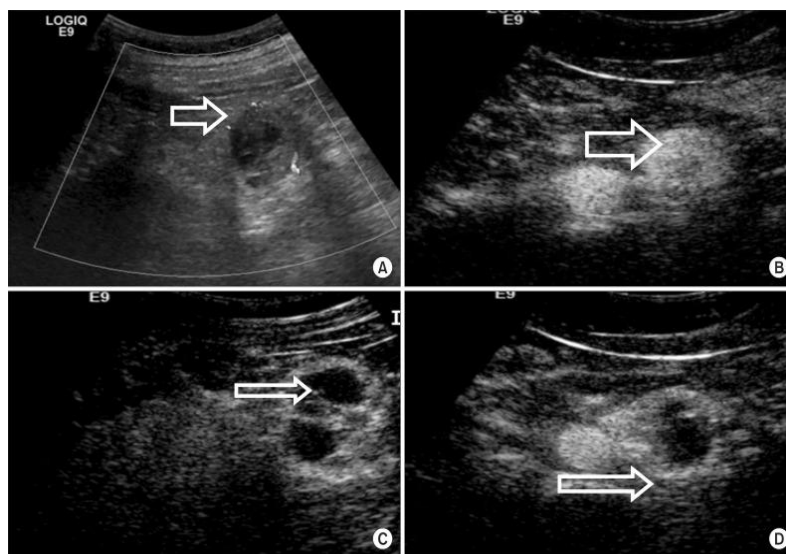
د زوو ټوليدو ته وايي

علتونه :

- ۱: بندش
- ۲: بولي انتانات
- ۳: تروما

ځانگړتیاوې :

- ❖ ددې شکل دایروي یا غیر منظم وي
- ❖ د اېسې منځ خړ وي
- ❖ اېسې اندازه گیري د چلیپه مېتود په واسطه کوو
- ❖ د اېسې دیوالونه غیر منظم وي
- ❖ اېسې سم نه ښکاري
- ❖ نري او سپین ټکي لرونکې دیوال لري.

: Renal cyst

په یو نری غشا کې د مایعاتو تولیدو ته وایي

علتونه:

- ۱: تروما
- ۲: انتانات
- ۳: ولادي

ځانگړتیاوې :

- ❖ یو یا زیات کېدای شي
- ❖ ددې شکل دایروي یا بیضوي وي
- ❖ دا دپښتورگي په هره برخه کې منځ ته راتلای شي
- ❖ د سیست دیوالونه نرم، سپین او نری وي
- ❖ دسیست منځ تک تور وي
- ❖ دسیست اندازه گیرې د چلیپه مېتود یا دجمعي دعلامې په طریقه کېږي

:Urinary bladder

مثانه :

دمثانې د معاینه کولو تخنیک:

- ❖ ناروغ باید دملاستې په حالت کې وي
- ❖ ناروغ باید ۵-۶ گیلایه اوبه وڅکې
- ❖ معده باید ډکه وي
- ❖ مثانه باید ډکه وي

- ❖ ۵، ۳ مېگا هارټز پړوب استعمال شي
- ❖ پړوب بايد د هايپوگاسټريم په ساحه کېښودل شي
- ❖ دمثانې نارمل خيال په التراسونډ کې:
- ❖ دمثانې جدارونه به سپين وي
- ❖ دمثانې منځ به ټک تور وي
- ❖ دمثانې شکل به مربع وي
- ❖ دمثانې جدارونه به همواره او نرۍ وي

: Urolithiasis

په مثانه کې د تېرې موجوديت ته وايي

علتونه:

۱: دبولي لارې انتانات

۲: بندش

۳: کرون ناروغۍ

۴: د پښتورگي انتانات

ځانگړتياوې :

- ❖ تېرې حرکت کوونکې وي
- ❖ تېرې دمثانې په هر ځای کې پيدا کېږي
- ❖ تېرې ته کالکولس هم وايي
- ❖ تېرې سپينې ښکاري
- ❖ تېرې يو يا ډېرې وي
- ❖ تېرې سيوری توليدوي

: Cystitis

دمثاني التهاب ته وايي

: ځانگړتياوې :

- ❖ دمثاني جدار به پير شوی وي
- ❖ تيرې هم ورسره منځ ته راتلاې شي
- ❖ د مثاني جدار نورهم سپين شوی وي
- ❖ د مثاني جدار ډېر واضح وي

: Uronary bladder carcinoma

دمثاني د جدار سرطان ته ويل کېږي

: ځانگړتياوې :

- ❖ دمثاني جدار پير شوی وي
- ❖ دمثاني جدار غير منظم وي
- ❖ دکارسينوما جدار هم غير منظم وي
- ❖ تيرې هم ورسره کېدای شي موجود وي
- ❖ دمثاني جوړښت غير متجانس وي
- ❖ شاوخوا غړو ته دانتشار قابليت لري.
- ❖ دکارسينوما منع خړ وي

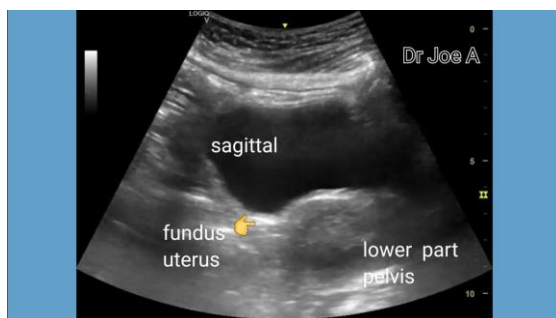

: Cysto cele

کله چې دمثاني جدار بهر خواته کش شوي وي دا اصطلاح کارول کېږي.

ځانگړتياوې :

- ❖ د سيستوسل جدار غير منظم وي
- ❖ د مټانې په جدار کې وي
- ❖ يو يا ډېر وي
- ❖ د سيستوسل منځ تور يا ټک تور وي

: Diverticulum

کله چې د مټانې جدار منځ ته را کش شي ورته ويل کېږي

ځانگړتياوې :

- ❖ جدارونه يې غير منظم وي
- ❖ د مټانې په منځ کې وي
- ❖ رنگ يې خړ وي

: Spleen

توری :

دلمفاوي سيستم يوه برخه ده

موقعيت :

توری چپ پورتنې کواډرانت کې موقعيت لري.

شکل :

ددي شکل دنيمه سپوږمۍ په شان وي

دنده :

دا د بدن دسره کروياتو او نورو اضافي موادو په پاک کولو کې مرسته کوي

اندازه : ددي اندازه ۱۱-۱۳ سانتي متره اوږدوالي لري.

او ۴-۶ سانتي متره عرض لري.

ديو نارمل توری مشخصات په التراسونډ کې :

- ❖ د توری ايكو جنسيتي ځگر ته ورته ده
- ❖ دتوری اندازه ۱۱ سانتي متره اوږدوالي او ۶ سانتي متره پراخوالی لري.
- ❖ د نيمه سپوږمۍ په شان شکل لري.

: Spleenomegaly

کله چې توری د خپل نارمل اندازي څخه غټ شي نو دا اصطلاح کارول کېږي

علتونه

۱: انتانات

۲: کم خوني

۳: سرطان

ځانګړتیاوې :

❖ دتوری اندازه به غټه شوي وي

❖ ټول رګونه ډېر واضح ښکاري

❖ د نیمه سپوږمۍ په شکل وي

❖ مکمل بیضوي وي

❖ جدار به یې سپین او پیروي

: Splenic carcinoma

غیر نارمل او دکنترول نه بهر د توری ودې ته ویل کېږي

علتونه:

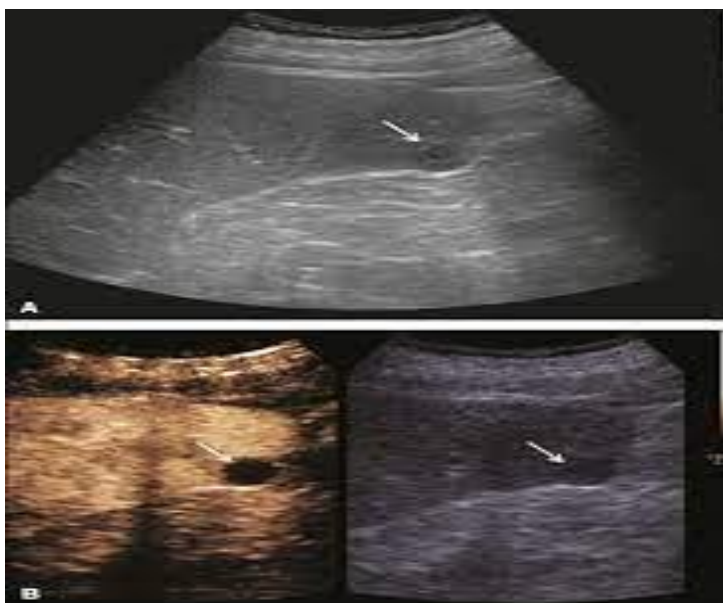
۱: الکول

۲: سرطان

۳: د ځګر ناروغۍ

ځانگړتیاوې :

- ❖ د کارسینوما منځ به خړ وي
- ❖ شکل به یې غیر منظم وي
- ❖ جدارونه به یې هم غیر منظم وي
- ❖ نورو غړو ته داننتشار قابلیت لري.
- ❖ په ښه ډول سره نه ښکاري
- ❖ ټول توری ته انتشار لري.

: Splenic abcess

په توری کې د زوو تولیدو ته ویل کېږي

علتونه :

- ۱: تروما یا ضربه
- ۲: انتانات
- ۳: دویني درگونو ناروغۍ

ځانگړتیاوې :

- ❖ د اوسې منځ خړ وي
- ❖ د اوسې جدارونه به غیر منظم وي
- ❖ ډېر ښه نه ښکاري
- ❖ شکل به یې دایروي یا غیر منظم وي

: Cyst in spleen

په یو نری غشا کې د مایعاتو تولیدلو ته ویل کېږي

علتونه :

۱: انتانات

۲: تروما

۳: ولادي

ځانگړتياوې :

- ❖ دايروي يا بيضوي وي
- ❖ دسيست منځ به تک تور وي
- ❖ جدارونه به يې سپين همواره او نرۍ وي
- ❖ ډېر واضح ښکاري
- ❖ کېدای شي يو يا ډېر وي
- ❖ دتورۍ په هره برخه کې منځ ته راتلاې شي
- ❖ اندازه گيري يې د چلپه مېتود پواسطه کوو

:Heamatoma in spleen

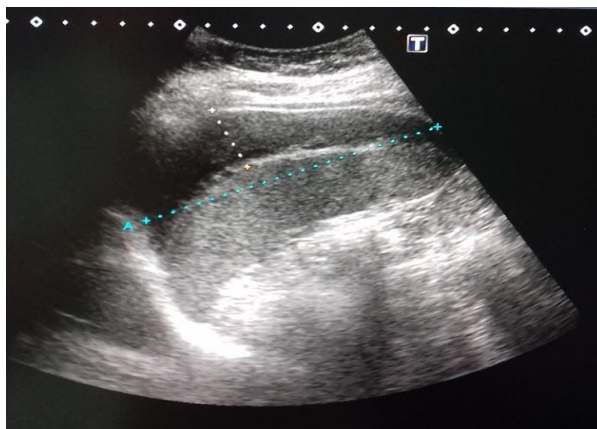
په تورۍ کې دوینې راټولیدو ته وايي

علتونه:

- ۱: تروما
- ۲: دوینې د رگونو ناروغۍ

ځانګړتیاوې :

- ❖ ډېر واضح ښکاري
- ❖ پېر جدارونه لري.
- ❖ په لومړي کې سپین وي بیا تور رنګ اخلي او په اخر کې تک تور کېږي

Mas in spleen:

دسختو انساجو مجموعې ته کتله وايي

علتونه:

۱: تروما او بندش

ځانګړتیاوې:

- ❖ یو یا ډېر وي
- ❖ دکتلې منځ به تک سپین وي
- ❖ دکتلې جدارونه به تک سپین، همواره او نری وي
- ❖ دغړو په هره برخه کې منځ ته راټلاې شي
- ❖ اندازه ګیري یې د چلیپه مېتود پواسطه کېږي
- ❖ ډېر واضح ښکاري

:Prostate

پروستات یوه غده ده چې د نارینو د تناسلي سیستم یوه برخه جوړوي
موقعیت : دمثنی لاندې موقعیت لری او دتیوب پورتنی شاوخوا برخی پوښي

شکل :

د چهار مغز په شان بڼه لري.

اندازه:

د دي اندازه ۳ سانتي متره اوږدوالي او ۳ سانتي متره عرض لري.

لوب:

- Medial lobe ❖
- 2 Lateral lobe ❖
- Anterior lobe ❖
- Posterior lobe ❖

دنده:

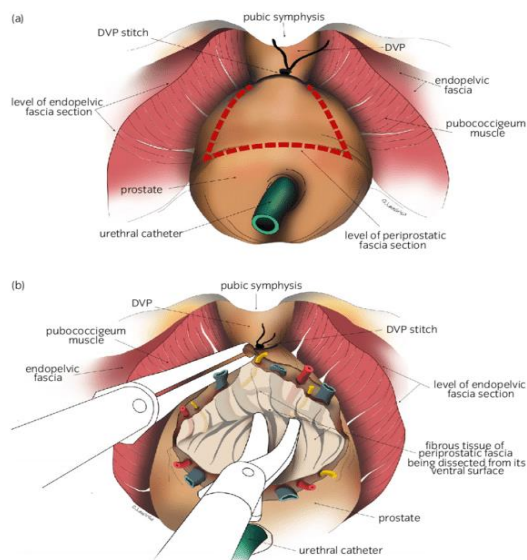
لومړنۍ دنده يې دمايع توليد دى چه دسپرم تغذيه او انتقال كى رول لري
اود مثاني څخه د ادرار دتخليه كيدو دنده لري

د پروستات د معاینې تخنیک په التراسونډ کې:

- ❖ ناروغ بايد ستون ستاغ په وضعيت پروت وي
- ❖ ناروغ مثانه بايد ډکه وي
- ❖ ناروغ ۵-۶ گېلاسه اوبه وڅکي
- ❖ ۵، ۳ مېگا هارترزه پروب استعمال شي

د پروستات نارمل خيال په التراسونډ کې:

- ❖ دمثاني د ښکتنې جدار سره نښتې وي
- ❖ د پروستات منح خړ وي
- ❖ جدارونه يې واضيحه نه ښکاري
- ❖ اندازه يې د چلپه مېتود په واسطه اخستل کېږي

:Prostatomegally

کله چې د پروستات په اندازه کې غټوالې راشي

علتونه:

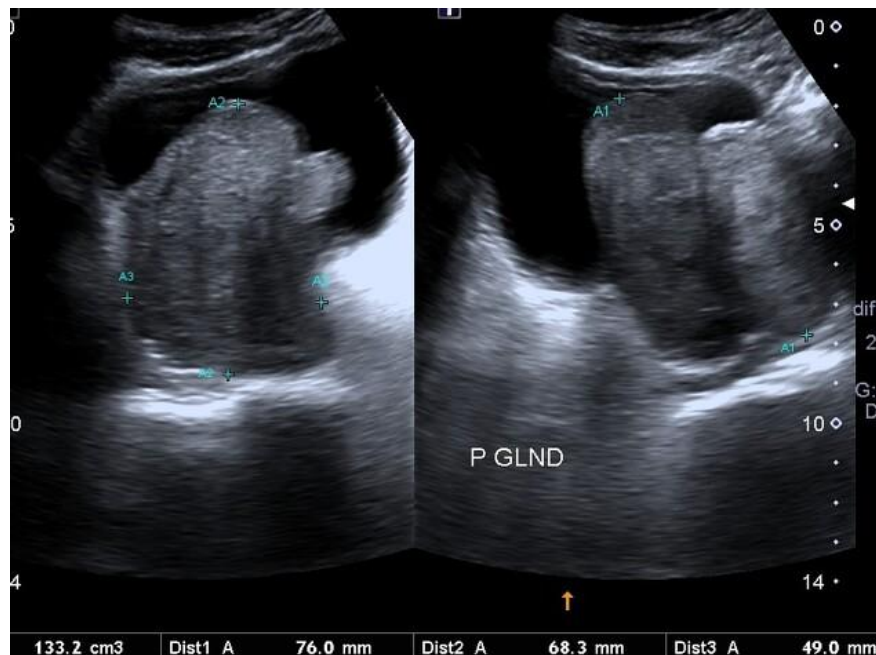
۱: انتانات

۲: الکول

۳: سګرټ

ځانګړتياوې:

- ❖ د پروستات اندازه غټه شوي وي
- ❖ جدارونه به يې پيړ وي
- ❖ دا به خړ وي

:Prostate carcinoma

غير نارمل او د کنترول نه بهر د پروستات ودې ته د پروستات سرطان وايي

علتونه:

۱: الکول او سگرت

ځانگړتياوې:

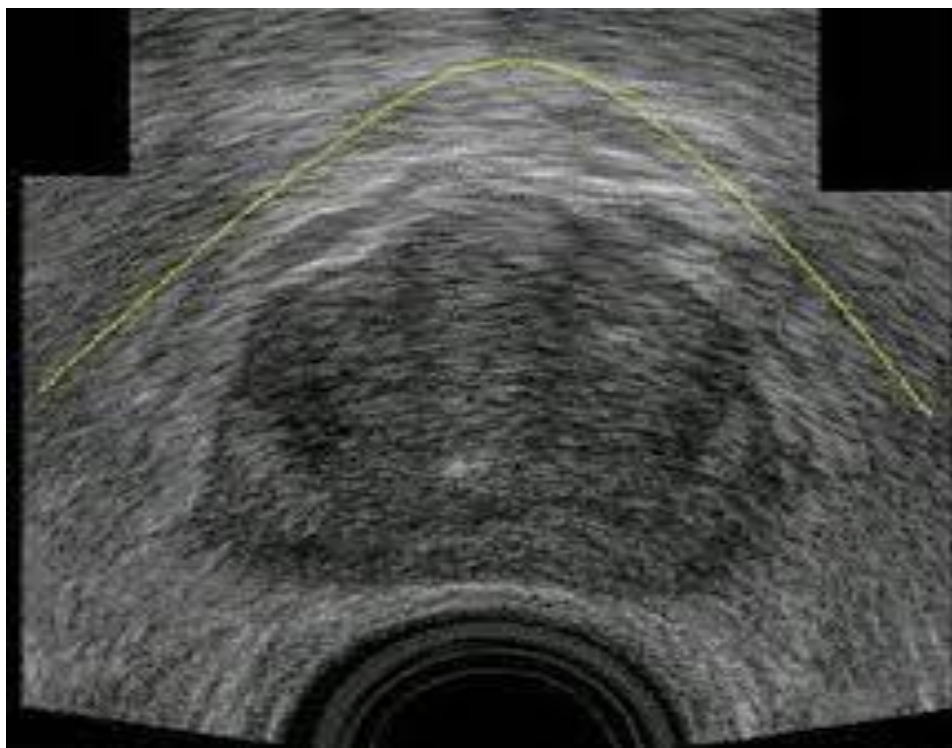
❖ د پروستات شکل به غيري منظم وي

❖ خړ به وي

❖ جدارونه يې غيري منظم وي

❖ نورو غړو ته انتشار قابليت لري.

❖ د پروستات په منځ کې وي

:Pancrase

پانکراس يو اندوکرين او اگزوکرين غده ده

موقعیت:

په ايپي گاستريم ناحیه کې موقعیت لري.

شکل:

پاڼې ته ورته دی

اندازه:

۱۳-۱۵ سانتي متره اوږدوالي لري.

ددريو برخو جوړه ده:

سر، جسم او لکۍ

دنده:

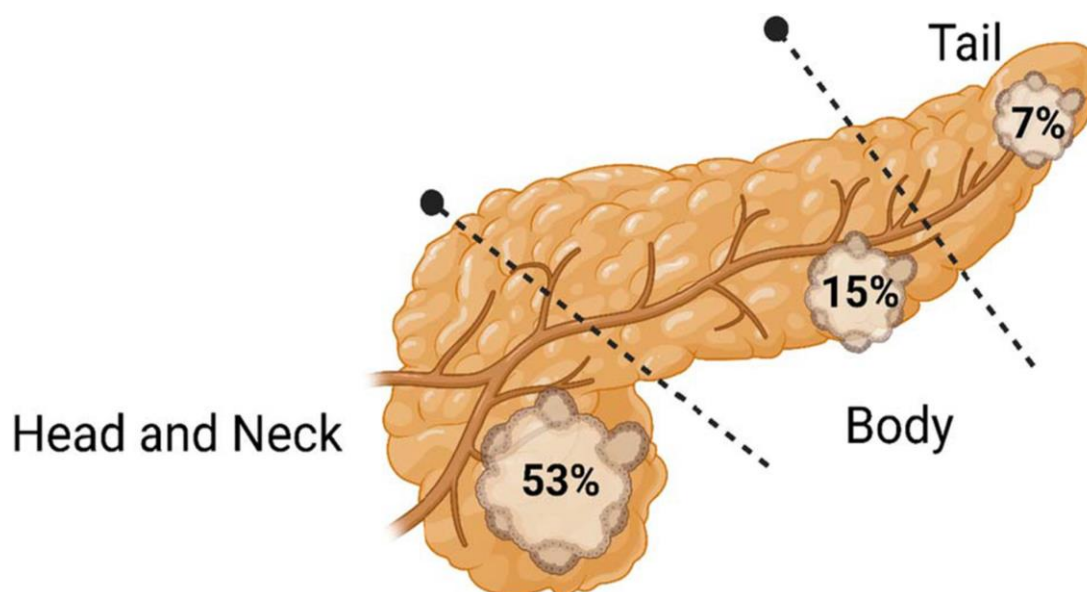
دهورمونو د افرازولو دنده لري.

دپانکراس دمعاینې تخنیک په التراسونډ کې:

- ❖ ناروغ ستون ستاغ پروت وي
- ❖ ۸ ساعتولپاره نهپاره وي
- ❖ معده تشه وي
- ❖ ۵، ۳ مېگا هارترزه پروب څخه کار اخلو
- ❖ ناروغ ژوره ساه واخلي
- ❖ پروب په ايپي گاستريم ناحیه کې استعمال شي

د پانکراس نارمل خیال په التراسونډ کې:

- ✓ د پانکراس جسم خړ وي
- ✓ دځگر د چپ لوب باندي زیات ټینګار په واسطه کتلای شو
- ✓ د پانکراس په سر باندي یوه توره ساحه ښکاري

:Pancratitis

دپانکراس التهاب ته ویل کېږي

علتونه:

- ۱: دشکرې ناروغۍ
- ۲: دتريخی انتانات
- ۳: ۳- ډی ، ام درملونه

ځانگړتیاوې:

- ❖ دپانکراس اندازه به ډېره شوي وي
- ❖ جدارونه به یې پېر وي
- ❖ دپانکراس جدار به سپین وي

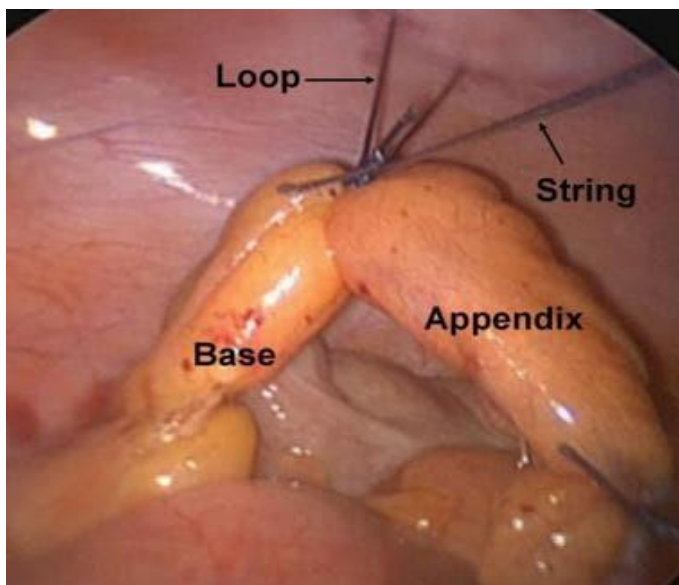
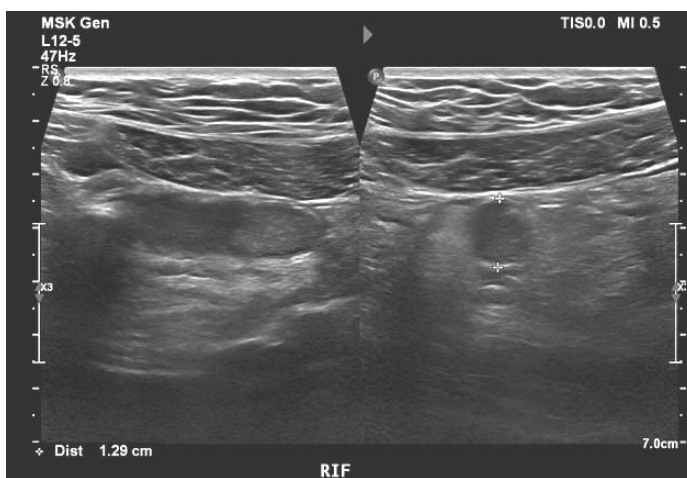

:Appendicitis

کله چې اپنډکس التهابي شي ورته ویل کېږي

ځانګړتياوي:

- ❖ دتيوب په شان جوړښت به دليدو وړ وي
- ❖ داپنډکس ديوال به پيړ شوي وي
- ❖ منځ به يې تور وي
- ❖ په ښي ال يا کافوسا کې موقعيت لري.
- ❖ لينرپروب بايد استعمال شي

:Gyne

نسايي - په دي کې مونږ دښځينه جنسي غړو التراسونډ کوو

د رحم اناتومي:

دا يو تش عضلي ساختمان دی دې ته وومب هم وايي

دا دښځينه تناسلي سيستم يوه برخه ده

موقعيت:

دا دمټانې خلفي علوي برخه کې پروت دی

شکل:

دا د ناک په شان شکل لري.

برخې:

دري برخې لري.

۱: سرویکس ۲: فاندس ۳: جسم

اندازه:

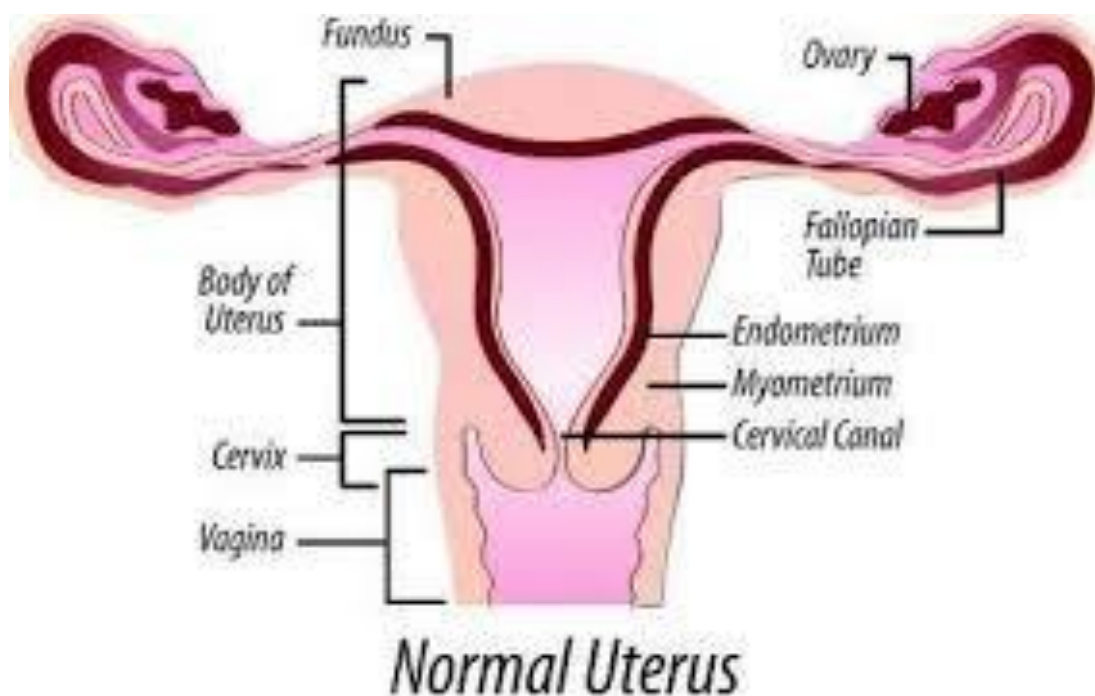
درحم اندازه ۵، ۲ سانتي متره په ماشومانو کې او ۵، ۷ سانتي متره په کاهلانو کې

او ۱۰ سانتي متره په هغه ښځو کې وي چې ډېر ولادتونه يې کړي وي

طبقه:

دري طبقې لري.

اندومېټريم، مایومېټريم او پري مېټريم دي

درحم دمعايني تخنيک:

- ❖ ناروغ ستون ستاغ ملاستي وي
- ❖ ۵، ۳ مېگاهاړتزه پروب استعمال شي
- ❖ مثانه ډکه وي
- ❖ معده هم بايد ډکه وي
- ❖ پروب بايد طولاني او عرضاني استعمال شي

درحم عام موقعيتونه:

- ۱: مخې ته تاو وي
- ۲: لږشاته وي
- ۳: شاته تاو وي

درحم نارمل خیال په التراسونډ کې:

- ❖ درحم ایکوجنیسیټي د توری په شان وي
- ❖ درحم سرویکس او جسم په ښه ډول سره ښکاري
- ❖ باندنې جدار یې د مټانې سره نښتې ښکاري
- ❖ ۵، ۳ مېگا هارټزه پروب استعمال شي
- ❖ نفیرونه پکې نه ښکاري

د رحم ولادي ابناړملتي:

:Uterine didelphus

داسې یو حالت دی چې په دې کې ښځه دوه رحمونه لري. او دواړه جدا وي خو د سرویکس برخه کې یوځای کېږي

:Septete uterus

په دې حالت کې ښځه یو رحم لري. خو دوه کانالونه لري.

:Bicournate uterus

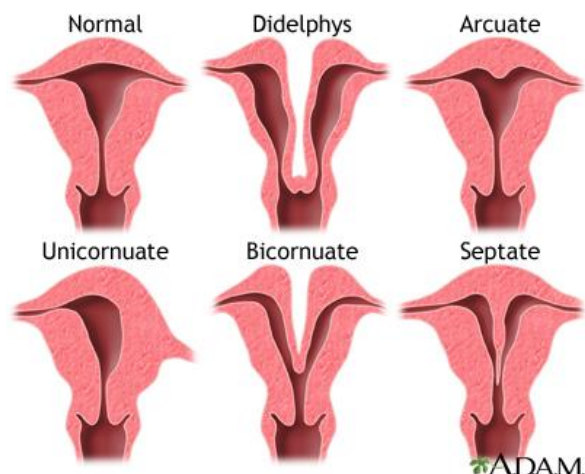
په دې حالت کې په فندس برخه کې دوه دانې وي

:Uterus sub septate

په دې حالت کې اندومېټریم په فندس برخه کې دوه دانې وي

:Hypo plastic uteurs

په دې حالت کې درحم شکل نارمل وي خو اندازه یې ۴ سانتي متره څخه لږوي

:IET (Increased endometrium thickness)

کله چې د اندومېټر اندازه د نارمل حالت څخه زیاته شي ورته دا اصطلاح استعمالیږي

علتونه:

۱: فایبرایډ

۲: اندومېټریم التهاب

۳: د حاملګې شروع یا میاشتني ناروغۍ

ځانګړتیاوي:

❖ درحم منځ کې سپینه طبقه ښکاري

❖ دا سپینه ساحه اندازه کوو

❖ اندازه به یې ۷ ، ۱ سانتي متره نه زیاته وي

PID (Pelvis inflammatory disease)

د ښځینه تناسلي غړو زووی لرونکي التهاب ته وايي

ځانگړتیاوې:

- ❖ درحم اندازه به زیاته شوي وي ځکه دا د انتان نښه ده
- ❖ په اندومېتریم کې به یوه پرده پیداشوي وي
- ❖ درحم سیروزا طبقه به غیرمنظم شوي وي
- ❖ په حوصلې ناحیه کې د سیسټ منظره او یا اېسې موجودیت په پي، اې، ډي دلالت کوي

:Uterine fibroid

درحم دجدار دحجراتو غیر نارمل ودې ته ویل کېږي

علتونه:

- ۱: دقوي درملو زهریت
- ۲: دهورمونوعدم توازن
- ۳: دشکر ډېروالې

دقایبرید ډولونه:

- ❖ سب مکسول فایبراید: دادرحم په داخل کې وي
 - ❖ سب سیروزل فایبراید: دا درحم بهرنۍ طبقه کې وي
 - ❖ انترامورال فایبراید: دا درحم مېومتريم طبقه کې وي
 - ❖ پېډیکولیتې فایبراید: ددې یوه برخه درحم جوف سره نښتې وي
- او منځ یې تش وي

ځانگړتياوې:

- ❖ گرد يا به بيضوي وي
- ❖ ديوالونه يې سپين، نرۍ او همواره وي
- ❖ منځ يې خړ وي
- ❖ لږه اندازه سيوري هم لري.

:Bulky uterus

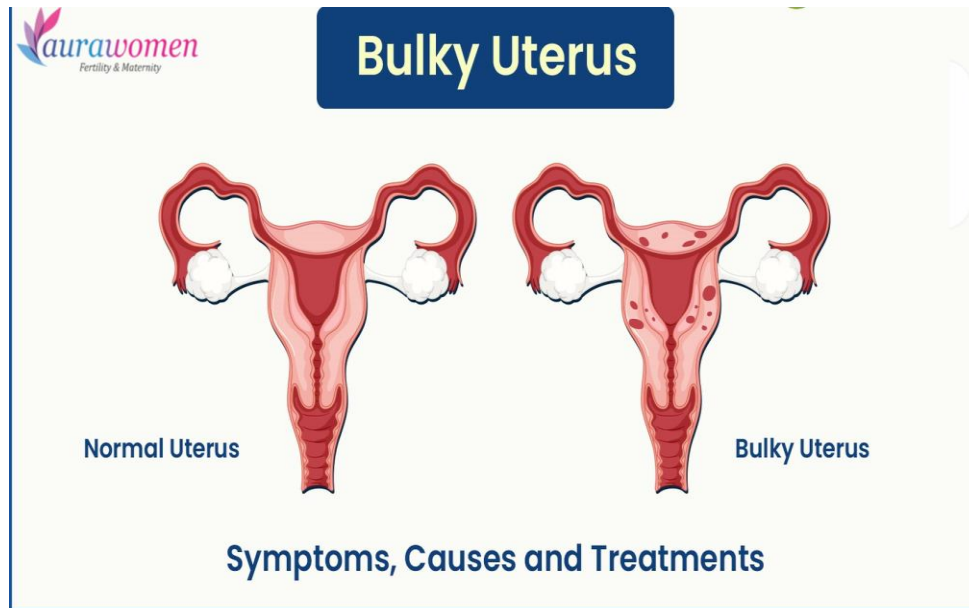
کله چې درحم اندازه خپل نارمل حالت نه زيات شي
بولکې رحم ورته ويل کېږي

علتونه:

- ۱: رحم فايبرويد
- ۲: زيات حامله شوي رحم
- ۳: هغه ښځې چې ډېر ولادتونه يې کړي وي

ځانگړتياوې:

- ❖ کله چې درحم اندازه د ۱۰ سانتي متره څخه زياته شي
- ❖ درحم پيروالي زيات شوی وي
- ❖ درحم جدار هم پير شوی وي

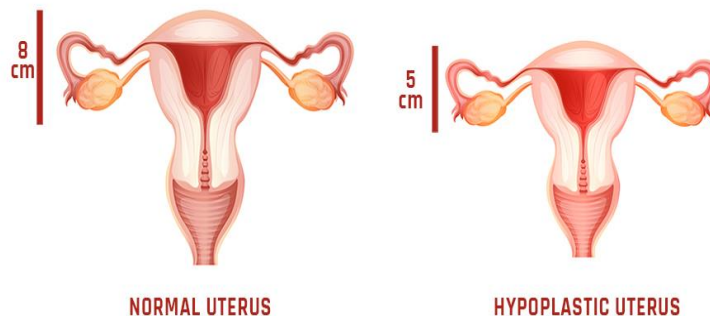

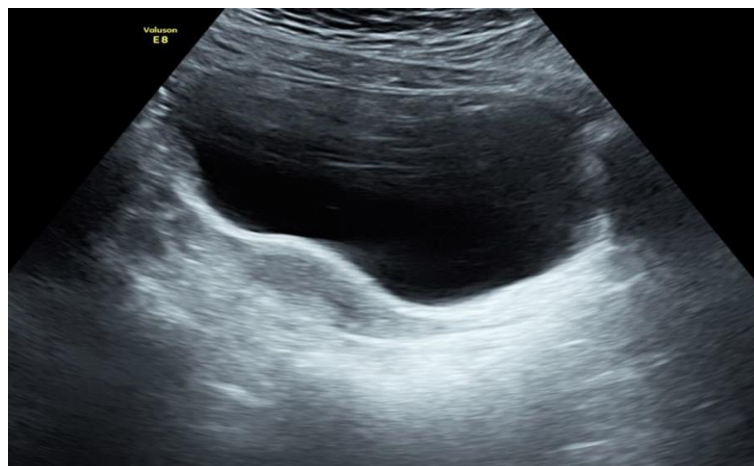
Hypo plasia of uterus or atrophy

كله چې رحم وړوكې شي دا اصطلاح كارول كېږي

ځانگړتياوې:

- ❖ درحم اندازه د ۴ سانتي مترو څخه كمېږي
- ❖ په طولاني معاينه كې پراخوالې د ۲ سانتي مترو څخه كمېږي
- ❖ اندومېتر هم نرۍ كېږي

:Cull de sac

دا دانساجو یو پاکټ دي چه دمهبیل او رحم شاته پروت دي

:Fluid in cull de sac

دا یو غیر عرضي دی او نارمل ډول سره په میاشتنی عادت کې موجود وي
کله کله دا مایعات د فولیکول د چودلو په وخت کې هم موجود وي
کله هم مخلوط مایعات وي

:Cyst in uterus

په یو نری غشا کې د مایعاتو تولیدو ته وایي

علتونه:

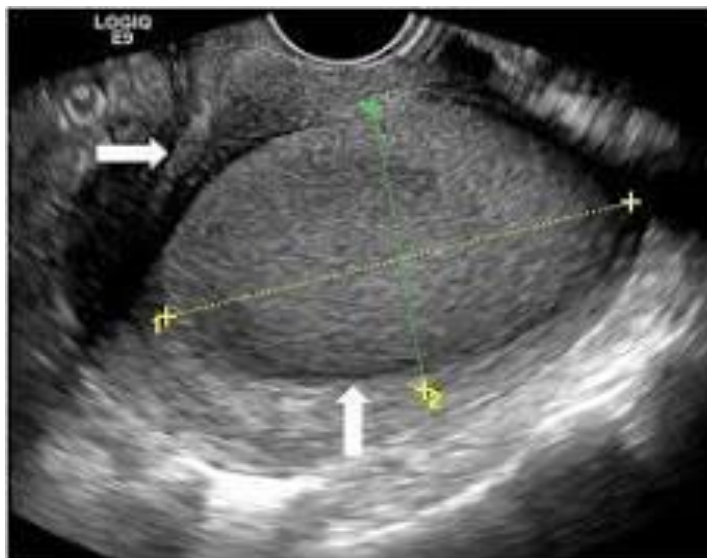
۱: تروما یا ضربه

۲: انتانات

۳: ولادي

ځانگړتياوې:

- ❖ دا يو يا ډېر کېدای شي
- ❖ شکل يې دايروي يا بيضوي وي
- ❖ په هره برخه کې منځ ته راتلاې شي
- ❖ جدارونه يې نرم، سپين او نرۍ وي
- ❖ دسيست منځ تک تور وي
- ❖ دچلپه مېتود يا د جمعي علامې په واسطه اندازه کوو
- ❖ واضح ښکاري

:Abscess in uteus

په رحم کې د زوو تولیدوو ته وايي

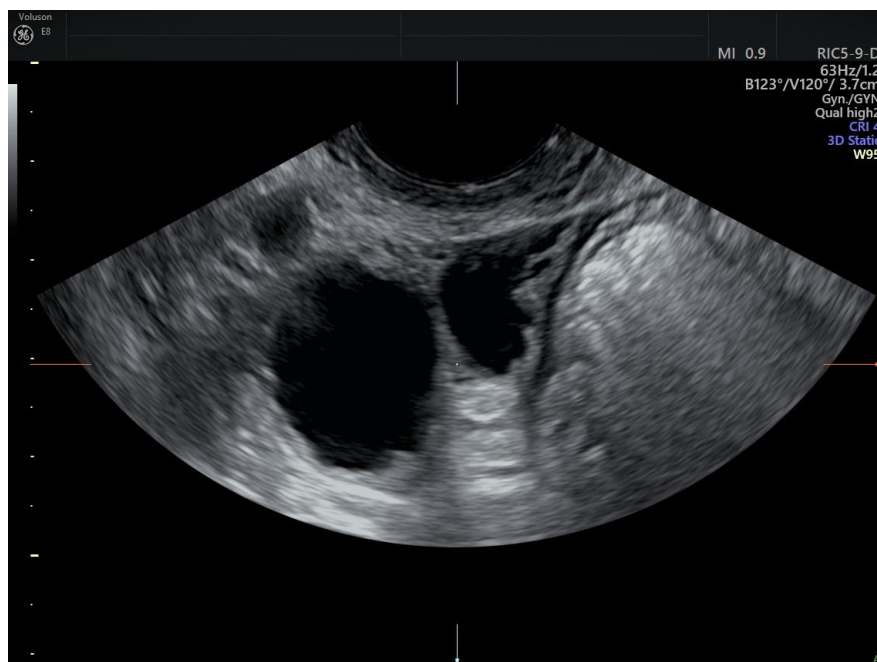
علتونه:

۱: دوينې انتانات

۲: تروما

ځانگړتیاوي:

- ❖ دایروي یا غیرمنظم شکل کې وي
- ❖ دیوالونه یا څنډې کېدای شي غیر منظم وي
- ❖ د ابسې منځ خړ وي
- ❖ جدارونه په منظم ډول سره نه ښکاري
- ❖ کله کله سپین ټکي په دیوالونو کې ښکاري

:Ovaries

یوه جوړه واړه غدوات دي او د ښځینه تناسلي سیستم یوه برخه جوړوي

موقعیت:

درحم پورتنې کنج کې ښي او کینې طرف ته په حوصله کې پراته دي

شکل:

د بادام په شان شکل لري.

اندازه:

۳ سانتي متره اوږدوالي او ۳ سانتي متره عرض لري.

دنده:

تخمدانونه بنځینه جنسي هورمونونه افرازوي او هڅه هم جوړوي

چې ورته اووه وایي

او اووه د اوسایتس حجراتو څخه افرازېږي

هره مېاشت کې د تخمگذاری وخت کې یوه هڅه پېښېږي او افرازېږي

امکان لري. چې مخکې د رحم د رسیدو څخه القاح شي

دتخمدانو د معاینې تخنیک:

❖ ناروغ باید ستون ستاغ پروت وي

❖ ناروغ ۱۰ گېلاسه اوبه وڅکي ترڅو تخمدانونه ښه ښکاره شي

❖ ډېر اوبه څکل د مثاني او گېډې د ډکېدو سبب ګرځي

❖ ۵، ۳ مېگا هارټز پروب باید استعمال شي

❖ پروب طولاني او عرضاني استعمال شي

دتخمدانو نارمل خیال په التراسونډ کې:

❖ تخمدانو اندازه به د ۳ سانتي متره په اوږدوالي او ۵، ۲ سانتي په پراخوالي

وي

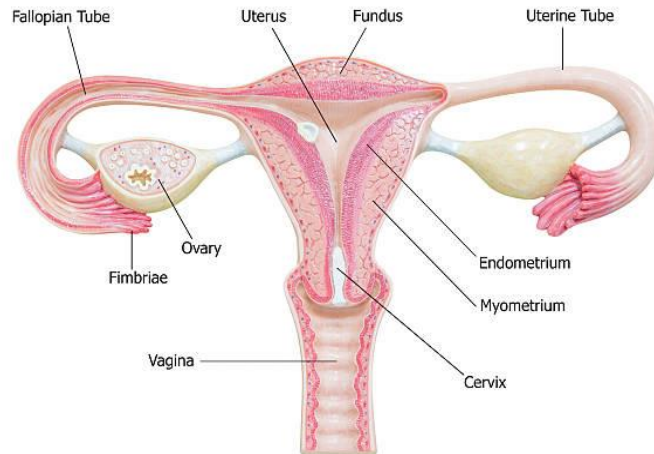
❖ تخمدانونه درحم په دواړو خواوو کې وي

❖ کله کله فولیکولونه نارمل تخمدان کې ښکاري او د فولیکول اندازه ۵، ۲

سانتي متره وي

❖ دتخمدان منځ سپین وي

❖ دا بیضوي شکل لري. او هوموجینس جوړښت لري.

:Ovrian cyst

په يوه نړۍ غشا کې دمايعاتو توليدو ته وايي

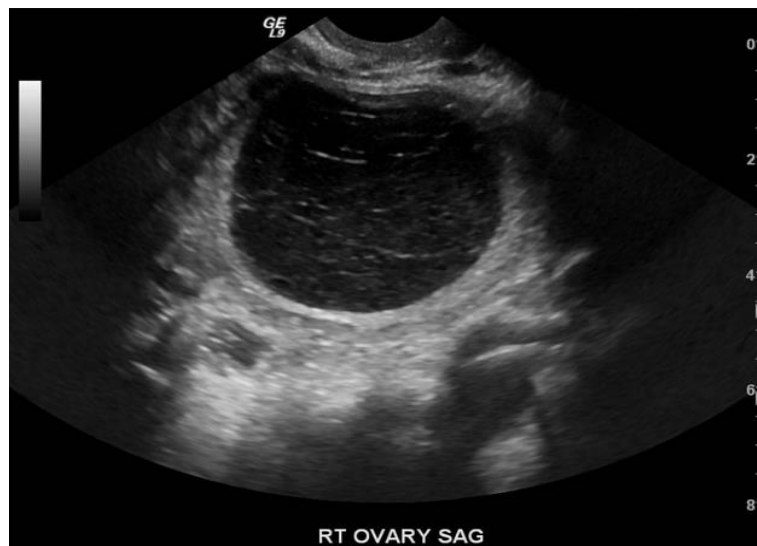
دسيست ډولونه:

Groffics follicue cyst ❖

Carpus latium cyst ❖

Hemaorrhagic cyst ❖

Dermoid cyst ❖

:Polycystic ovary

ځانګړتیاوې:

- ❖ کوم غټ سیسټ پکې نه وي
- ❖ فولیکولونه په کنجونو کې پراته وي
- ❖ سیسټ تور وي او ډېر نږدې یو اوبل سره نښتې وي

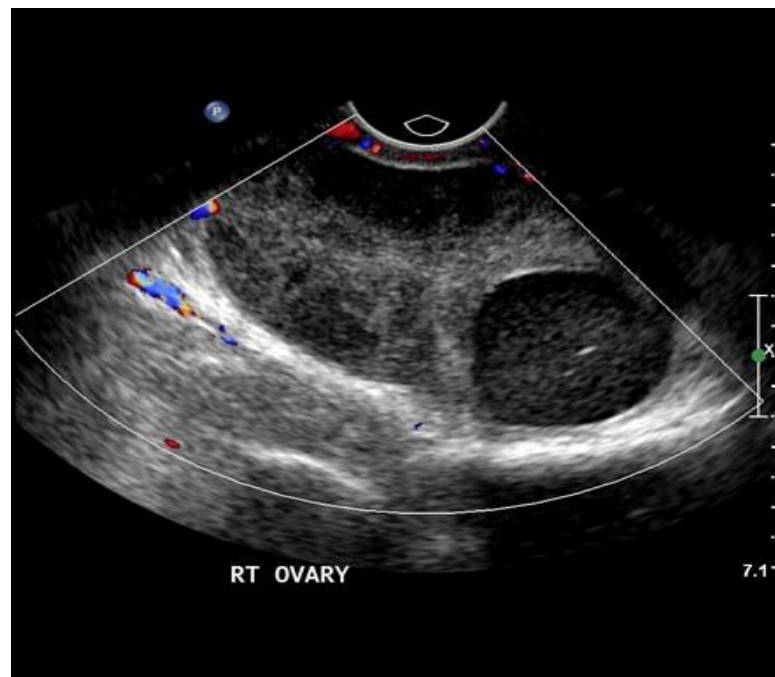

:Ovaian cyst torsion

داد یو حاد بطن حالت دی چې علت یې په نیمه یا پوره ډول
د فولیکول سره نښلیدل دي

ځانګړتیاوې:

- ❖ تخمدان به غټ شوي وي
- ❖ اضافي مایعات به په کال ، ډ ، سک په عام ډول وي
- ❖ دې ته د تخمدان کتله هم ویل کېږي

:OBSTETRIC

په دې کې د جنین التراسونډ دموږ په رحم کې کوو
او دجنین پرمختګ هم څیړو

حاملګې:

دتخمې او سپرم یوځای کېدو ته وایي
دحاملګې نارمل وخت ۲۸۰ ورځې یا ۴۰ هفتې دی

دحاملګې پړاونه:

- ❖ لومړۍ ترای مستر: د اولی هفتې څخه تر ۱۲ مې هفتې پوري په بر کې نیسي
- ❖ دویم ترای مستر: د ۱۳ مې هفتې څخه تر ۲۶ مې هفتې پوري په بر کې نیسي
- ❖ دریم ترای مستر: د ۲۷ مې هفتې څخه تر ولادت پورې په بر کې نیسي

د حاملگۍ پړاونه په التراسونډ کې:

❖ Pre embryonic period

دا د اخري مياشتني عادت څخه تر ۴ مې هفتې پوري وي

❖ Embryonic period

د ۴ مې هفتې څخه تر ۱۱ مې هفتې پوري په بر کې نيسي

❖ Fetal period

د ۱۱ مې هفتې تر ولادت پوري په بر کې نيسي

❖ Pre embryonic period

په دې دوره کې لاندې شيان گورو

❖ Yolk sac

❖ Gestational sac

:Yolk sac

دا جنين ته خواړه برابروي

پرومېنې جوړښت دی چې په رحم کې وي او ډېرکۍ گړد وي

ځانگړتياوې:

منځ يې تک تور وي

سپين ديوالونه لري.

نارمل اندازه يې د ۳-۶ ملي متره پوري وي

که چېرې ددې اندازه د ۶ ملي متره ډېره شي

نو ددې جنين په مړينې دلالت کوي

Gestational sac

دايو پاکټ دی چې جنين پکې پروت وي

ځانگړتياوې:

- ❖ دا يو حلقه لري. چې ۲ سانتي متره او يا ډېره وي
 - ❖ ددي شکل بيضوي يا دايريوي وي
 - ❖ دا ډبل نښه لرونکې شکل لري.
 - ❖ د جستیشنل ساک اندازه کول (۱ نه تر ۵ هفتې پوري)
 - ❖ که دا دايريوي وي نو غټه برخه يې اندازه کوو
 - ❖ که بيضوي وي نولاندې طريقې سره يې اندازه کوو
- $$(length + width + ant post / 3)$$

:Embryonic period

دا پړاو د ۵ مې هفتې نه تر ۱۳ مې هفتې پوري وي
 په دي وخت کې کڅوړه کې دانې وي لکه د ټکي په شان
 په دي وخت کې مونږ د CRL اندازه اخلو

ځانگړتياوې:

- ❖ په CRL يې اندازه کوو
- ❖ په CRL کې يې اندازه د ۵ نه تر ۸ ملي متره پورې وي
- ❖ دا د C په شان شکل لري.
- ❖ سورين او نورې برخې يې موجودي وي
- ❖ زړه زربان به شتون ولري.

:Fetal period

دا پړاو د ۱۱ مې هفتې څخه تر ولادته پوري وي
 په دې پړاو کې د جنين ټول غړي چې يو بدن يې لري. پيدا کېږي
 لکه سر، مغزه، ملاتير، زړه اوسرې او نور

:Fetal period important talk

Number of fetus ❖

Fetal position ❖

Placenta position ❖

Heart Rate ❖

Amionitic fluid ❖

Gender of fetus ❖

Gestational age ❖

:Number of fetus

مونږ باید په دې پوه شو چې څو جنینه دي

Position of fetus

جنین وضعیت کتل کېږي

په لاندې ډول دي:

❖ Cephalic position : کله چې د جنین سر ښکته او پښې یې پورته وي نارمل

حالت دی

❖ Breach position : کله چې جنین سر پورته او پښې یې ښکته وي غیر نارمل

حالت دی

❖ Transvers position : په دې حالت کې جنین عرضاني پروت وي

:Placenta

دا دمور او جنین تر منځ یو غړی دی کوم چې دجنین خواړه برابروي
او د گازاتو تبادله کوي
سپین او متجانس جوړښت لري.
دپلاسنټا موقعیتونه (ملانې)

Anterior ❖

Posterior ❖

Fundal ❖

Placenta prevea ❖

Abruptio of placenta ❖

Placenta acreta ❖

Placenta increta ❖

Anterior placenta : کله چې ملانې د جنین مخې ته وي

Posterior placenta : کله چې ملانې دجنین شاته وي

Fundal placenta : کله چې ملانې دجنین یو خواته وي

Placenta prevea : کله چې ملانې درحم داخلي خوله بنده کړې وي

Abruptio of placenta : کله چې ملانې د خپل وخت څخه مخکې

جدا شي

Placenta acreta : کله چې ملانې اندومېټریم ته دننه شي

Placenta increta : کله چې ملانې مېومتریم ته دننه شي

Heart Rate ❖

دماشوم دژوند او د مړینې نښه ده باید په دې پوه شو

چې جنین زړه زربان لري. اوکه یه

❖ Amionitic fluid

دا مايعات دي چې د جنين شاوخوا کې وي
د مهمو وظيفو څخه يوه داده چې جنين د ضربي څخه ساتي

ځانگړتياوې:

❖ تک تور وي

❖ دا ټکي لري.

❖ په ۳۲ مه هفته کې يې اندازه زياتيږي وروسته کمېږي

❖ دا هر وخت تغير کوي نو ځکه يې اندازه کوو

دامېنوتیک مايع اندازه کول:

مونږ يې په څلورو برخو اندازه کوو

که چېرې ۲ سانتي متره وي نو نارمل دی

که ۲ سانتي متره څخه لږ شي وليکوهايدرامېنوزس ورته وايو

که چېرې د ۸ سانتي مترو څخه ډېره شي نو پولي هايديرامېنوزس ورته وايو

:Gender

د جنين په جنسيت ځان پوه کوو

اوکله کله ستونزه جوړوي چې ناروغ ته بايد ونه ويل شي

:Gestational age

کله چې مونږ غواړو د جنين عمر باندې ځان پوه کړو

د جنين د عمر د مالومولو لپاره څلور دکمو نه کار اخلو

Gs (gestational sac) ❖

❖ CRL(Crowion Rump length) ❖

❖ BPD(Biparetal diameter) ❖

❖ FL (femor length) ❖

- Gs : دلومړۍ هفتې څخه تر ۵ مې هفتې ددې نه کار اخلو
 CRL : ۵ د مې هفتې نه تر ۱۳ مې هفتې پورې ددې نه کار اخلو
 BPD : ۱۳ د مې هفتې نه تر ۲۳ مې هفتې پورې ددې نه کار اخلو
 FL : ۲۳ د مې هفتې څخه تر ولادت ددې نه کار اخلو

:Pathalogy of pre embryonic period

- ❖ Threatened abortion ❖
 ❖ In complete abortion ❖
 ❖ Complete abortion ❖
 ❖ Missed abortion ❖
 ❖ Intra sac or pre sac bleeding ❖
 ❖ Blighted ovum ❖
 ❖ Ectopic pregnancy ❖

: Threatened abortion

دا ډول ساک کوم خاص منظره نلري.
 په اول تر اې مېستر کې وي او خونريزي ته زمېنه برابروي
 که چېرې دجنين زړه حرکات ۸۰ نه لږ شي کېدای شي مړ شي

: Incomplete abortion

کله چې سقط غیر تداوي پاتې شي نو د جنین ځینې برخې د وینې سره خارج شي او ځینې برخې یې د رحم په داخل کې پاتې شي دې ته نا مکمل سقط وایې

: Complet abortion

کله چې جنین ټولې برخې د وینې سره خارج شي مکمل سقط ویل کېږي

: Missd abortion

کله چې جنین د مور په رحم کې مړ شي ورته دا اصطلاح کارول کېږي

ځانګړتیاوې:

- ❖ رحم وړوکې وي
- ❖ د زړه حرکات موجود نه وي
- ❖ جنین به غیر منظم وي

: Blighted ovum

دې ته غیر جنیني حاملګي هم ویل کېږي
ځکه چې په دې کې د جنین ساک وي خو جنین پکې نه وي
په دې حالت کې د حاملګۍ ازموینه مثبت وي
مور لږه اندازه خونريزي هم لري.

: Ectopic pregnancy

کله چې حاملګي د رحم څخه بهر واقع شي خارج رحمې حمل ورته ویل کېږي

ځانګړتیاوې:

- ❖ مېاشتنې عادت بندیدل
- ❖ د حاملګي تست مثبت وي
- ❖ درحم اندزه غټه وي خو ساک موجود نه وي

دخارج رحمې حاملګۍ ځایونه:

❖ Fallopian tube 90 %

❖ Fimberial

❖ Ovaries

❖ Abdominal cavity

Anomaly in second and third trimester

❖ An encephlla

❖ Encephllo cel

❖ Hydro cephallus

Hydrocephalus: په دې حالت کې د جنین سر کې مایعات اندازه

زیاتېږي

Spina bifida: په دې حالت کې د جنین د ملا تیر نیمکړتیا لري. او امکان

لري. چې هډوکې موجود نه وي

Stuck twins syndrome : په دې سندروم کې یو جنین کې امپنوتیک

مایع زیاته او د بل جنین مایع لږوي

Umblical cord: دځنځیر په شان جوړښت دی

چې درې رګونه لري. دوه شریانه او یو وریډ لرونکې دی

Menses period: دمیاشتنی عادت د لومړۍ ورځ څخه تر اوومې ورځې پورې دې ته میاشتنۍ عادت وایي

Semi fertile: دا ورځې د میاشتنی عادت ۸ مې ورځې څخه تر ۱۰ مې ورځې پورې دی او په دې ورځو کې د حمل اخستلو چانس ۴۰٪ دی

Most fertile: دا ورځې د میاشتنی عادت د ۱۱ مې ورځې څخه تر ۱۶ مې ورځې پورې دی

په دې ورځو کې د حمل اخستلو چانس ۸۰ نه تر ۱۰۰٪ پورې دی

No fertile: دا ورځې د میاشتنی عادت ۲۱ مې ورځې څخه تر بل میاشتنی عادت پورې وي په دې ورځو کې د حمل اخستلو چانس ۲٪ وي

Infertility: کله چې یوه جوړه او یا ښځه او خاوند یوځای وي او د یو کال په موده کې حمل واقع نشي ورته شنې توب ویل کېږي

Causes : علتونه:

❖ **Cervical dis order:** د رحم د عنق تشوشات

❖ **Uterine dis order:** درحم تشوشات

❖ **Tubal dis order:** د تیوبونو تشوشات

❖ **Ovarian dis order:** د تخمدانو تشوشات

❖ **Peritoneal dis order:** پریټواني تشوشات

❖ **Male dis order:** دنارینو تشوشات

د واړه غړو التراسونډ:

Thyroid ❖

Breast ❖

Testicales ❖

:Thyroid

موقعیت:

دایوه غده ده چې د تراخیا په قدامې برخه کې موقعیت لري.

لوبونه:

دوه لوبونه لري.

اندازه:

۳۰ نه تر ۳۵ ملي متره اوږدوالي لري.

۲۰ نه تر ۲۵ ملي متره عرض لري.

دناروغ چمتو کول:

- ❖ ناروغ بايد ستون ستاغ يا دناستې وضعيت کې وي
- ❖ ناروغ بايد خپلي اوږې خلاص ونيسي او سر يې پورته وي
- ❖ مونږ دا معاینه داوبو په مېتود او دمستقيم مېتود پواسطه اجرا کوو
- ❖ لينر پروپ بايد استعمال شي

دتایروید نارمل خیال په التراسونډ کې:

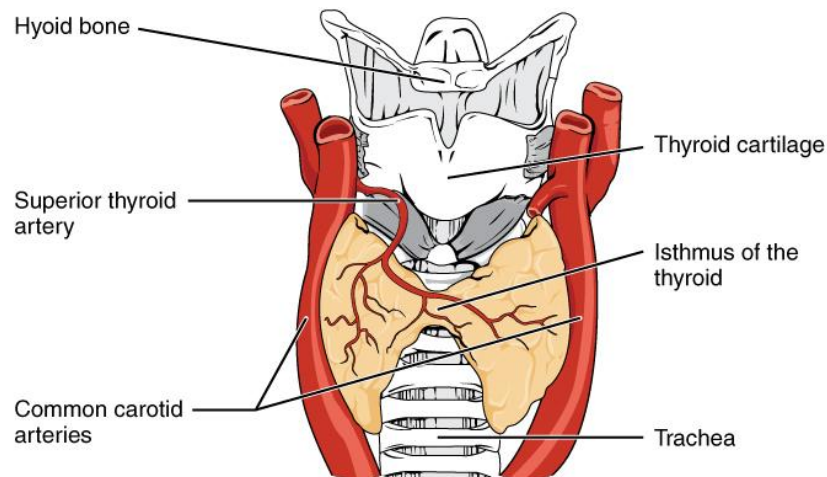
- ❖ دایروي شکل لري.
- ❖ متجانس جوړښت لري.
- ❖ برابره ایکوجینستي لري.
- ❖ دهر لوب اندازه ۳۰ نه تر ۳۵ ملي متره اوږدوالي او ۲۰ نه تر ۲۵ ملي متره عرض لري.
- ❖ همواره، نری او سپین جدارونه لري.

:Goiter

کله چې د تایروید غده غټه شي جاغور ورته ویل کېږي

ځانګړتیاوې:

- ❖ دتایروید اندازه به زیاته شوي وي
- ❖ واړه نوډولونه لري.
- ❖ غیر منظم وي

:Thyroiditis

دتایروید دغدې التهاب ته ویل کېږي

ځانگړتیاوې:

- ❖ دتایروید دغدې اندازه ډېره شوي وي
 - ❖ واړه نوډولونه لري.
 - ❖ منظم به وي
- دتایروید سیسټ او کارسینوما دنورو غړو په شان ځانگړتیاوې لري.

:Breast

هر انسان دوه سیدي لري. خو دهورموني تغیراتو له امله ښځو کې غټي وي

موقعیت:

دسیني د قفس په مخامخه برخه کې دواړو خواوو کې پراته دي

برخې:

Napale , areola and skine

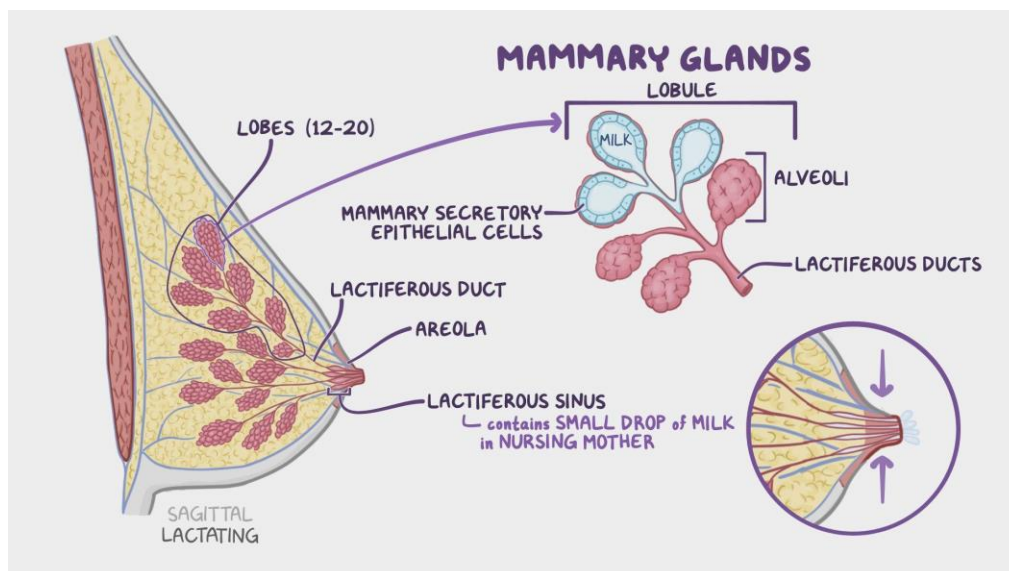
دناروغ چمتو کول دمعاینې لپاره:

- ❖ ناروغ ستون ستاغ پروت وي
- ❖ دواړه لاسونه يې سر لاندې وي
- ❖ داوبو مېتود او د مستقيم مېتود په واسطه معاینه کېږي
- ❖ لینر پروب باید استعمال شي

نارمل خیال:

- ❖ دسیدي شحم خړ ښکاري
- ❖ متجانس جوړښت لري.
- ❖ ایکوجنیستي يې برابره وي
- ❖ دایروي شکل لري.
- ❖ یو لگامېنټ لري. چې نوم يې کوپر دی او سپین خیال ورکوي

دسیدي سیسټ، ابسې او کارسینوما دنور غړو په شان ځانگړتیاوې لري.

Testes: بیضوي شکل لري. او اندازه یې ۳ نه تر ۴ سانتي متره دی
د ناروغ چمتو کول د معاینې لپاره:

- ❖ ناروغ باید ستون ستاغ پروت وي
- ❖ دواړه لاسونه یې د سر لاندې وي
- ❖ داوبو او مستقیم مېتود پواسطه معاینه کېږي
- ❖ لینر پروب باید استعمال شي

دخصیو نارمل خیال په التراسونډ کې:

- ❖ خصیې دایروي یا بیضوي شکله وي
- ❖ متجانس جوړښت لري.
- ❖ لږ به سپین وي
- ❖ اندازه به یې ۳ نه تر ۴ سانتي متره وي
- ❖ دمېډیا ستینوم کرښه به سپین ښکاري
- ❖ په نارمل حالت کې ورید یا شریان نشو کتلای

:Orchitis

دخصیو التهاب ته ویل کېږي

ځانګړتیاوي:

- ❖ دخصیو اندازه به زیاته شوي وي
- ❖ کومه برخه چې التهابي وي هغه به څر ښکاري
- ❖ جدارونه به یې پېر وي

:Varico cele

کله چې دخصیې وریدونه پراخه شوي وي

ځانگړتياوې:

- ❖ وریدونو اندازه به زیاته شوي وي
- ❖ دخصيې اندازه یو د بل څخه اوږده شوي وي
- ❖ په نارینو کې د بې اولادي یو لوی لامل دی

:Hydro cele

کله چې دخصيې په شاوخوا کې اوبه را غونډي شي

ځانگړتياوې:

- ❖ دخصيې اندازه به زیاته شوي وي
- ❖ تک تور به ښکاري
- ❖ مایعات به تک تور وي
- ❖ که په مایعاتو کې پرده ښکاره شي نو انتان دلالت کوي چې پایوسل ویل کېږي
- ❖ دخصيې سیسټ، اېسې او کارسینوما دنورو غړو په شان ځانگړتياوې لري.

د التراسونډ ډراپور دلیکولو طریقه:

- ❖ نوم، عمر، جنسیت او نیټه او د لیږدونکې رنځپوه نوم
- ❖ دالتراسونډ معاینې ډول لکه دگېډې، ولادي او حوصلې معاینات
- ❖ دټولو غړو مالومات چې په دي برخه کې وي
- ❖ نتیجه یې په لنډ ډول لیکو
- ❖ د التراسونډ کوونکې لاسلیک
- ❖ ناروغ ته سپارښتنه دراتگ وخت او نور

Example of ultrasound Report

OBS report

Name:

Age :

Sex :

Date:

Ref by Doctor :

Fetal assessment

Single lives intra uterine pregnancy

In CEPHALICE presentation at the time of scanning

Placenta location was funds and it was normal

There were no prevea or maturity changes

Amounitic fluid was NORMAL for this gestational age

Cardiac motion and four chambers

And heart seen in normal position

Fetal anatomy survey shows normal

Fetal heart Rate at the time of scanning was 138 beat / minute

BPD was () corresponding to () Weeks of gestation

Femur length was () Proportionate to BPD

Liver, Gall bladder, pancreases, spleen, BOTH SIDE KIDNEYS

And urinary bladder was normal

Comment:

SINGLE LIVE intra uterine pregnancy Of (Week weeks)

Example of ultrasound Report

Abdomen report

Name:

Age :

Sex:

DATE:

Ref by Dr :

Abdomen & pelvis scanning

Rt side kidney

Was normal in size and in shape

The echogenecity were normal

The cortico medullar distinction were intact

THERE WAS NO LITHIASIS OR HYDRONEPHROSIS

The pre renal area was clear no focal mass lesion

Left side kidney *was normal in size and in shape*

The echogenecity were normal

The cortico medullar distinction were intact

THERE WAS NO LITHIASIS OR HYDRONEPHROSIS

The pre renal area was clear no focal mass lesion

Urinary bladder: *was normal with smooth wall*

There was no inflammation

Prostate Gland: *was normal in size and in shape*

There was normal focal mass lesion detected

Liver, gall bladder, pancreas, spleen *were normal*

Comment: ***NORMAL ULTRASOUND SCANING***

د التراسونډ دماشين دکمې

- Freeze : دا دمعاینې په جریان کې عکس ودرولو لپاره استعمالیږي
- Gain : ددې په واسطه د عکس رڼا او تیاره جوړوو
- Depth : دا عکس سکرین ته نژدې کولو او لرې کولو لپاره استعمالیږي
- Rolling : دا دکرسر دخوزولو لپاره استعمالیږي
- Zoom : د عکس داندازې دکنټرولو لپاره استعمالیږي
- Measrument : داسې ډېرې دکمې شته چې دهغې په واسطه موږ اندازه جوړوو په مختلفو حالاتو کې
- B MODE : رڼا پکې وي او یو عکس مېتود دی
- 2B MODE : ددې په واسطه په سکرین کې دوه عکسونه راځي
- 3B MODE : دسکرین دپاسه درې عکسونه راځي
- 4B MODE : سکرین دپاسه څلور عکسونه راځي
- TGC KEYS : دایو سټینګ دی کوم چې د التراسونډ په عکس باندې د رڼا د کنټرولولو لپاره عملي کېږي
- CLEAR : دسکرین څخه پخوانۍ کار لری کولای شوو
- ESC : دپخوانۍ صفحې له منځه وړلو لپاره کارول کېږي
- REST : ددې دکمې پواسطه د التراسونډ ماشین بندېږي او بیرته چالانېږي
- OB (OBSTETRICAL BUTTONE : داپه رحم دجنین دمعاینې لپاره استعمالیږي
- M MODE : دجنین دزړه حرکات مالوموي
- D MODE : دویښې رگو کې جریان ښايي
- MENU BUTTON : دې دکمې کې موږ ډېر اېشنونه لرو
- R/L BUTTON : عکس ښي او کېن طرف ته وړلې شوو

- UP/DOWN BUTTON: ددې پواسطه مونږ عکس پورته او ښکته وړاې شو
- PRF BUTTON: دا دکمه د ډيپټ دکمې پر ځای استعمالیږي
- NUMREC KEYS: دوې ته د نمبرو دکمې هم وايي مونږ دا د غږو نمبري ورکولو لپاره استعمالوو
- FOCUS BUTTON: ددې دکمې په کومک سره مونږ د التراسونډ بيم اندازه جوړوو.
- EXAM BUTTON: دا يو داسې دکمه ده چې ددې په کومک سره د معاینې مېتود انتخابوو.
- PROBE BUTTON: مونږ دا دکمه د پروب د انتخابولو لپاره استعمالوو په يو مشخص ځای کې.
- HR BUTTON: مونږ دا دکمه د جنين د زړه د غږ اوریدو لپاره استعمالوو.
- ALPHABET KEYS: ددې دکمې په کومک سره مونږ د هر غږي نوم ليکلای شو.
- SAVE BUTTON: دا د فایلونو او د عکسونو د ثبتولو لپاره استعمالیږي.
- CAPS BUTTON: دا د حروفو د غټولو او واړه کولو لپاره استعمالیږي.
- BODY BUTTON: ددې پواسطه د بدن يوه ساحه د معاینې لپاره انتخابوو.
- BACKSPACE BUTTON: کله چې مونږ يو څه وليکو او بيرته غواړو چې هغه پاک کړو نو مونږ دا دکمه استعمالوو.
- REVIEW BUTTON: کله چې مونږ غواړو پخوانۍ سکېنونه وگورو نو مونږ ددې دکمې څخه کار اخلو.
- SWITCH ON & SWITCH OFF: مونږ دا دکمه د ماشین د چالانولو او بندولو لپاره استعمالوو.

- **COMMENT:** ددې دکمې په کومک سره مونږ د یو غړي په اړه یو پراگراف لیکلای شو او په کلیپ کې ثبتولې شو.
- **DEL:** ددې دکمې په کومک سره مونږ سکرین پاکولی شو.
- **THI:** دا دکمه د تایرایډ غدې لپاره استعمالیږي.
- **P/W:** دا دکمه د جنین د عمر معلومولو لپاره استعمالوو
- **GS (GESTATIONAL SAC):** دا دکمه د جنین د عمر معلومولو لپاره استعمالوو د ۱ هفتې څخه تر ۵ هفتې پورې.
- **CRL (CROWN RUMP LENGTH):** دا دکمه د جنین د عمر معلومولو لپاره استعمالوو د ۵ هفتې څخه تر ۱۳ هفتې پورې.
- **BPD (BL PARIETAL DIAMETER):** دا دکمه د جنین د عمر معلومولو لپاره استعمالوو د ۱۳ هفتې څخه تر ۲۳ هفتې پورې.
- **FL (FEMUR LENGTH):** دا دکمه د جنین د عمر معلومولو لپاره استعمالوو د ۲۳ هفتې څخه تر ولادت وخت پورې.
- **HC (HEAD CIRCUMFERENCE):** دا دکمه د جنین د عمر معلومولو لپاره استعمالیږي.
- **AC (ABDOMEN CIRCUMFERENCE):** دا دکمه د جنین د عمر معلومولو لپاره استعمالوو.

د پروب د استعمال طریقي

- Transvers Scan: پروب په عرضاني ډول سره استعمالوو.
- Segittal Scan: پروب په طولاني ډول استعمالوو.
- Oblique Scan: پروب په مایل ډول سره استعمالوو.
- Sliding Scan: پروب په یو طرف کش گوو.
- Rocking Scan: په تکراري ډول یو غړی گورو.
- Tilting Scan: پروب پورته او ښکته کوو.
- Rotating Scan: پروب د داږي په شان تاوو.
- Compression Scan: پروب ته فشار ورکوو.
- Coronal Scan: پروب د یو طرف څخه استعمالوو.

Refrences :

Introduction to ultrasound . William J.Z widebel MD Roya
Sohaey MD

Basic pips to ultrasonography .the Burwin institute of
ultrasound

Canada . Asian Brawan

Easy way to ultrasound . fifth edition Manzoor ahmmad

Other sites of internet

ACR – ultrasound learning files

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library